Editörden

Değerli Atatürkçü Düşün Okurları

Cumhuriyetimizin 103'üncü yılına ulaştığımız bu günlerde, Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli olan Atatürk İlkeleri ve Devrimlerine yönelik açık tehdit ve saldırılarla karşı karşıyayız.

Her fırsatta "...Anayasası'nın vesayet izleri taşıdığını ve Türkiye'nin yeni yüzyılına sivil, demokratik bir anayasa yakışacağı" benzeri gerekçelerle dile getirilen yeni Anayasa yapma isteklerinin hedefinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin niteliğini belirten ilkelerinin bulunduğu ilk 4 maddenin "değiştirilemez, değiştirilmesi teklif edilemez" hükmü olduğu açıktır.

Öte yandan "terörsüz Türkiye" adı altında yürütülen süreç de üniter yapımızı ve ulusal birliğimizi tehdit etmektedir.

Kısacası Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türk Milletinin geleceği açısından son derece önemli bir dönemden geçmekteyiz.

Biliyoruz ki Cumhuriyet, çağdaş bir yaşam biçimimizdir.

Cumhuriyet'e sahip çıkmak demek ulusal birliğimize, demokrasiye, üniter yapımıza, toplumsal barışımıza, hukuk devletine, hak ve özgürlüklerimize ve geleceğimize...

Kısacası çağdaş yaşamımıza sahip çıkmak demektir.

Atatürkçü Düşün Dergisi olarak bu sayımızda sonsuzluğa ulaşmasının 88'inci yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün askeri ve devlet insanı niteliklerine, kendi düşüncesinde ilkelerine ve en büyük eseri olan Cumhuriyet'imizin aydınlık yüzü olan kadınlarımızın dünya çapında kazandıkları başarılarına yer verdik.

Yaşasın Cumhuriyet.

Saygılarımızla,

M. Tevfik KIZGINKAYA

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DERNEĞİ

İmtiyaz Sahibi
Mustafa Hüsnü BOZKURT

Yazı İşleri Müdürü
Durur GÖK

Editör
M. Tevfik KIZGINKAYA

Yayın Kurulu Üyeleri
Durur GÖK, M. Tevfik KIZGINKAYA,
Hürriyet YAŞAR, Arda ÇELİK

Yayın Danışma Kurulu
Basri GÜRSOY, H. Uluç GÜRKAN,
Niyazi ALTUNYA, Erdal ÇALI, Feyzi COŞKUN,
Ali TARTANOĞLU

Hukuki İşlemlerden Sorumlu Danışman
Av. Mustafa Özgür KIRDAR

Sosyal Medya Sorumlusu
Arda ÇELİK

Kapak Tasarımı
BAŞAK MATBAACILIK TANITIM
HİZMETLERİ İTH.İHR.A.Ş.

Yönetim Yeri: Büyük Esat Mah. Uğur Mumcu Cad.
Uğur Mumcu Sokağı No: 24 Gaziosmanpaşa - Çankaya
Ankara Telefon: 0 312 232 43 44-232 43 25
Fax: 0 312 229 60 66
Web: www.add.org.tr

BAŞAK MATBAACILIK TANITIM
HİZMETLERİ İTH.İHR.A.Ş.
Grafik Tasarım Departmanı
Baskı: Anadolu Bulvarı Meka İş Merkezi
No: 5/7 Kat: 7 Gimat- Yenimahalle/Ankara

Basım Tarihi: Ekim 2026

Basım Türü: Yerel süreli (3 aylık)/ 44 sayfa
Dergide yer alan yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.
Para ile satılmaz.

içindekiler

04 *"CUMHURİYET FAZİLETTİR"*
Dr. Mustafa Hüsnü BOZKURT

06 *ATATÜRK'ÜN DÜŞÜNCESİNDE CUMHURİYET'İN İLKELERİ*
M. Tevfik KIZGINKAYA

10 *BİR ASKERİ DEHA: MUSTAFA KEMAL*
Hatice TOPÇU ŞAP

16 *TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN MÜJDECİSİ KIZILCAGÜN*
Dr. Metin ÖZASLAN

24 *UNESCO KARARI 27 Kasım 1978*

25 *ORTA DOĞU'DAKİ GELİŞMELER VE TÜRKİYE*
Onur ÖYMEN

29 *KARDELENLER VE CUMHURİYET*
Mahfi EĞİLMEZ

32 *İSMET İNÖNÜ*

33 *CUMHURİYET'E CAN VERENLERE SAYGIYLA*

34 *KUVÂYİ MİLLİYE DESTANI DÖRDÜNCÜ BAP*
Nâzım Hikmet RAN

35 *KİTAP TANITIM*
KADROCULARDA TOPLUMSAL OLAYLARA BAKIŞ VE DEVLETÇİLİK-PLANLAMA İLİŞKİSİ

36 *KİTAP TANITIM*
DOĞAN AVCIOĞLU
Bir Jön Türk'ün Ardından...

37 *BİZDEN HABERLER*

“CUMHURİYET FAZİLETTİR”

Dr. Mustafa Hüsnü BOZKURT
Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Başkanı

Tüm bu mücadelenin özünü oluşturan “Tam Bağımsızlık” ve “Ulusal Egemenlik” anlayışından bir milim dahi taviz verilmemeli, “Ya İstiklal Ya Ölüm!” parolasının başarının sırrı olduğu unutulmamalıdır!

I. Dünya Savaşı sonunda, 30 Ekim 1918’de imzaladığı Mondros Ateşkes Antlaşması ile fiili ömrünü tamamlayan Osmanlı İmparatorluğu’nun enkazı üzerinde, Mustafa Kemal Paşa ve bir avuç Kemalist Devrimci yol arkadaşının; 600 yıl boyunca dilinin alfabesinden uzak tutularak cahil bırakılmış, 400 yıl boyunca “Etrak-ı bi-idrak” (idraksiz, anlayışsız Türkler) denilerek aşağılanmış, 300 yıl boyunca cepheden cepheye sürülerek kırılıp yoksullaştırılmış ve nihayet 10 Ağustos 1920’de imzalanan Sevr Antlaşması ile esaret ve zillete mahkûm edilmiş Türk ulusunu ayağa kaldırıp azim ve kararını harekete geçirerek yoktan var ettiği dünyanın en haklı, en ahlaklı, en namuslu devletidir Türkiye Cumhuriyeti.

Cumhuriyet’imizin, tarihin ilk antiemperyalist Ulusal Kurtuluş Savaşı zaferini dünyaya kabul ettiren tapu senedi Lozan Barış Antlaşması’nın imzalanmasının ardından ilan edilmesiyle Türk ulusu, egemenliğini kudretle ve zorla eline almıştır. “Kimsesizlerin kimsesi” Cumhuriyet’imiz, ulusumuzun yüz yıllardır süren uyuşturucu felsefelerden kurtuluşunu sağladığı kadar; mazlum milletlerin uyanışına ilham da olmuş, Batı emperyalizminin sömürüsü altında ezilen tüm ulusların bağımsızlık mücadelelerine hayat vermiştir.

Bu özellikleriyle “Türk Mucizesi” adını hak eden Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundaki “Namus Mayası”, “Akıl-Bilim Rehberliği” ve “Kemalist Aydınlanma Devrimciliği” ile dün olduğu gibi bugün ve gelecekte de insanlığın onur yürüyüşündeki müstesna yerini koruyacaktır.

Günümüz koşullarına bakarak bir an bile umutsuzluğa ve yılgınlığa düşme hakkımız yoktur.

Çünkü; Cumhuriyet’in devraldığı Türkiye’de 40 bin köyün 37 bininde okul yoktu. Erkeklerin sadece yüzde 7’si, kadınlarınsa ancak binde 4’ü okuryazardı.

Kadın insandan da sayılmıyordu, nüfustan da... Ne boşanma hakkı vardı ne velayet hakkı ne de malları üzerinde tasarruf hakkı...

12 milyon nüfusun yarısı salgın hastalıkların pençesinde inler; sıtma, frengi, trahom, verem, tifo, kolera, tifüs kol gezerken ne aşı vardı elde

ne ilaç. Bebek ölüm oranı binde 400'ün üzerindeydi. Doğan her iki bebekten biri 1 yaşına gelmeden ölüyordu. Ortalama yaşam süresi sadece 40 yıldı...

Çoğu İstanbul ve İzmir'de topu topu 337 hekim, 60 eczacı, 4 hemşire, 136 da ebe vardı. Anadolu'da doğum ya kendi kendine ya da yaşlı kadınların yardımıyla yapılıyordu ve asepsi, antisepsi, hijyen nedir bilinmediğinden her 5 lohusa anneden 1'i kaybediliyordu. Diş hekimi ise hiç yoktu, o işi berberler ve nalbantlar görüyordu...

Tarımsal üretim felçti, ne traktör vardı ne biçerdöver; ne gübre ne tarım ilacı. Şeker üretilemiyor, ayçiçeği bilinmiyordu. Ekmeklik un bile ithal edilmek zorundaydı...

Yurdun her yeri yıllar süren savaşlar, işgaller, isyanlar nedeniyle yangın yeriydi. 30 bin köyde cami yoktu. 115 bin bina tamamen yıkılmıştı. 12 bin bina ağır hasarlıydı. Binden fazla köy kül olmuştu. Derhal imar etmek gerekiyordu ama kişi başına ulusal gelir 40 dolar (65 lira) bile değildi ve Osmanlı'dan kalan Düyûn-u Umumiye borcunun bugünkü karşılığı da 470 milyar dolardı. Sermaye de yoktu; teknik eleman da araç gereç de iş gücü de...

Bu içler acısı durumun yaratıcıları Batı emperyalizminin acımasız sömürü düzeninden ve iş birlikçi saray rejiminin "Tek Adam" despotizminden kurtulmak ve bir an önce muasır medeniyet seviyesini aşma hedefine yönelmek için bütün yokluk ve yoksunlukları aşmak Mustafa Kemal Atatürk'ün ve Kemalist Devrim kadrolarının boyun borçlarıydı.

Emperyalizmi ve iş birlikçilerini yendikleri gibi sömürü düzeninin çarkını da kırdılar; Saray'ı da tepelediler; Hilafeti de kaldırdılar. Eğitim birliğini ve laik bilimsel eğitimi gerçekleştirip, üniversite reformunu hayata geçirip, tekke ve zaviyeleri kapatıp, bütün tarikatları yasaklayarak cehaletle savaşı da kazandılar. Halkı kitap, kütüphane ve müze ile de buluşturdular. Viran olmuş memleketi imar da ettiler. Demiryollarını, limanları, madenleri de devletleştirdiler. Misyoner okullarını da kapattılar. Salgın hastalıkları da bitirdiler. Borçları da ödediler. Her fabrika bir kaledir şiarıyla 46 fabrika kurup Türkiye'yi uçak üreten bir sanayi ülkesi ve "köylü milletin efendisidir" anlayışıyla kendini doyuran 7 dünya ülkesinden biri yapmayı da başardılar...

Az zamanda çok ve büyük işler yaptılar...

Hal bu iken ve dünya egemenlerinin çatırdayan küresel neoliberal soygun düzenleri güç kaybettikçe saldırganlaşıp ulus devletlerin varlığına ve kaynaklarına göz diktiği yeni bir haydutluk süreci yaşanırken ülkemiz; 1950'lerden itibaren göreve gelen dinci-gerici iktidarların Atatürk'ün akıl ve bilim yolu ile başarısı kanıtlı "Kemalist Devlet" anlayışını terk edilmesi sonucu düştüğü boşlukta çırpınıyor. Kendini sömürge valisi sanan Tom Barrack adlı hadsizin "Osmanlı millet sistemi-devlet düzeni" ve "merhametli monarşi" önermeleri yanıtsız bırakılıyor; bölücü terör örgütünün "kurucu önder" ilan edilen hain elebaşının himmetinden medet umuluyor; Batı emperyalizminin, laik üniter ulus devletimizi BOP uyarınca teokratik temelli çok uluslu, çok dilli, çok hukuklu bir federatif devlete dönüştürerek yok etme ve ülkemizi parçalama nafile çabası da hız kesmeden sürüyor.

Bu durumda rehberin Atatürk, pusulanın Kemalizm, yolun da akıl ve bilim olduğu görülmeli, "Kemalist Devlet" anlayışı yeniden hayata geçirilmeli, Aydınlanma Devrimlerinin kazanımları ilerletilmeli; laik, bilimsel, kamusal ve ücretsiz eğitim yeniden kurumsallaştırılmalı, okullar şiddetin değil bilimin yuvaları olmalıdır. Eğitim birliği bir an önce sağlanmalı; tarikatlara ve imamlara teslim edilen okulları tekkeye, zaviyeye, ticarethaneye döndürme yanlışı sonlanmalıdır. Toplumcu kamucu sağlık sistemi neoliberal soygun politikalarından arındırılmalı; hastaneler ticarethane, hastalar müşteri olmaktan çıkarılmalıdır. 4 Denge Teorisi (Bütçe, Üretim-Tüketim, Dış Ticaret ve Kamu-Özel Sektör Dengeleri) esaslı, yüksek teknolojili ürün üretme hedefli "Kemalist Karma Üretim Ekonomisi" yeniden temel ekonomi politikası yapılmalı, akılcı iş gücü ve nüfus planlamaları ve teşvik politikaları ile işsizlik önlenmelidir. Türkiye, yeniden kendini doyuran bir ülke olmalı, buğdayın ana vatanında "buğday ithal etme" utancından kurtarılmalıdır. Yargı bağımsızlığı, hukukun üstünlüğü ve kuvvetler ayrılığı kesinkes uygulanmalı, "adaletsizlik" algısı bir daha oluşmayacak biçimde toplumun gündeminden çıkarılmalıdır...

Tüm bu mücadelenin özünü oluşturan "Tam Bağımsızlık" ve "Ulusal Egemenlik" anlayışından bir milim dahi taviz verilmemeli, "Ya İstiklal Ya Ölüm!" parolasının başarının sırrı olduğu unutulmamalıdır!

Atatürkçü Düşünce Derneği; 357 şubesi, 48 temsilciliği ve 90 bin üyesiyle varlık nedeninin ve görevinin bilincinde, Kemalizm'in namus sesini bir sis çanı gibi yurdumuz semalarına asarak milletimizle birlikte Yeniden Atatürk Cumhuriyeti'ne ulaşmak için olanca gücüyle çalışmak azim ve kararındadır.

Cumhuriyet'imizin 103. yaşını kutluyor, yitirişimizin 88. yılında Değişmez Önderimiz, Ebedi Başkomutanımız Büyük Atatürk'ü minnet, şükran ve saygıyla anıyorum.

ATATÜRK'ÜN DÜŞÜNCESİNDE CUMHURİYET'İN İLKELERİ

M. Tevfik KIZGINKAYA
ADD Danışma, Kültür, Yayın Kurulları Üyesi

Cumhuriyet'imizin 103'üncü yıl dönümünde Atatürk İlkelerinin ne anlama geldiğini, İlkelerin sahibi olan Mustafa Kemal Atatürk'ün düşüncelerinden öğrenmek gerekmektedir.

Yaşadığımız toplumsal sorunlar karşısında, özellikle iktidar sahipleri sorunların nedeni olarak Cumhuriyetimizi ve temel ilkelerimizi göstermektedir.

Siyasi muhalefet ise halka ya da kendi üyelerine seslenirken Atatürk'ü, Devrim ve İlkelerini ve Cumhuriyet'i dillerinden düşürmemektedirler. Ancak programlarına yazılan partilerinin siyasi kimlikleri ve nitelikleri ile politikaları, Atatürk Devrim ve İlkelerine ve Cumhuriyet'in politikalarına aykırıdır.

Siyasetin dışında ülkemizin geleceği ile ilgili arayışlarda da ilkelerin yeniden yorumlanmanın sonuçsuz kalan çabaları görülmektedir.

Bu tablo, Atatürk İlkeleri ve Devrimlerinin anlamının bilinmediği gerçeğini göstermektedir.

Cumhuriyet'imizin 103.üncü yıl dönümünde Atatürk İlkelerinin ne anlama geldiğini, İlkelerin sahibi olan Mustafa Kemal Atatürk'ün düşüncelerinden öğrenmek gerekmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk Kurtuluş mücadelesine başlamadan önce hedefi belirlemişti;

"*Tam Bağımsız, Ulus Egemenliğine dayalı Demokratik Laik Çağdaş bir Devlet*" kurmak.

Bu hedefe doğru yola çıkarken, memleketin ve milletin içinde bulunduğu koşulları

bilerek, bir yol haritası çizmiş ve atılacak her adımı önceden planlamış ve Kurtuluş ve Kuruluş sürecinde bu planı TBMM'nin kararlarıyla adım adım uygulanmasını sağlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluş felsefesini, ilkelerini ve yönetim anlayışını atılan bu adımların ve uygulamaların içinde görüyoruz.

Cumhuriyetçilik:

"Demokrasi ilkesinin en çağdaş ve akılcı uygulamasını sağlayan hükümet şekli, Cumhuriyettir.

... Cumhuriyette son söz, Ulus tarafından seçilmiş meclistedir.

... Cumhuriyette meclis, cumhurbaşkanı ve hükümet, halkın özgürlüğünü, güvenini ve huzurunu düşünmek ve sağlamaya çalışmaktan başka bir şey yapamazlar.

Çünkü bilirler ki, kendilerini iktidar ve yetkili makama belirli bir süre için getiren irade ve egemenliğin sahibi Ulus'tur ve yine bunlar bilirler ki, iktidar mevkiine saltanat sürmek için değil, Ulus'a hizmet için getirilmişlerdir. Ulus'a karşı sorumluluk ve görevlerini kötüye kullandıkları takdirde şu ya da bu biçimde ulusal iradenin kendi haklarında da gerçekleşmesi ile karşı karşıya kalabilirler.

Ulus tarafından, Ulus adına devleti yönetmeye görevlendirilenlerin, gerektiğinde Ulus'a hesap verme zorunluluğu laubali ve keyfi davranışlarla yok edilemez." [1]

Milliyetçilik:

"Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye Halkına Türk Milleti denir." [2]

"Bugünkü Türk Ulusu siyasal ve toplumsal birliği içinde kendilerine Kürtlük, Çerkezlik, Lazlık ya da Boşnaklık düşüncesi aşılanmak istenmiş yurttaşlarımız vardır. Ancak geçmişin zorbalık dönemlerinin bir sonucu olan bu yanlış adlandırmalar, birkaç düşmana alet olmuş gerici beyinsizin dışında, yurttaşlarımız üzerinde üzüntüden başka bir etki yaratmamıştır. Çünkü bu Ulus'un bireyleri de genel Türk toplumu gibi aynı ortak geçmişe, ahlak anlayışına ve hukuka sahip bulunuyorlar."

"... Bugün içimizde bulunan Hıristiyan, Musevi vatandaşlar, mukadderat (yazgılarını) ve talihlerini Türk milliyetine vicdani arzularıyla raptettikten (bağladıktan) sonra kendilerine yan gözle yabancı nazariyle (yabancı olarak) bakmak, medeni Türk Milletinin asil ahlakından beklenebilir mi?

... Bundan sonra, müşterek (ortak) milli fikrin (düşüncenin), ahlakın, hissin, heyecanın, hatıra ve ananelerinin (geleneklerinin) millet efradında (bireylerinde) meydana gelmesini ve kökleşmesini temin eden müşterek mazinin (ortak geçmişin), birlikte yapılmış tarihin, vicdanları ve zihinleri doğrudan doğruya birleştiren müşterek dilin (ortak dilin), milletlerin teşekkülünde (oluşmasında) en mühim amiller (etkenler) olduğunu bir defa daha kaydettikten sonra...

... Her millete uyacak bir tarifi biz de alalım;

Zengin bir hatıra mirasına (tarihe) sahip bulunan,

Beraber yaşamak hususunda müşterek arzu (ortak istek) ve muvafakatte (kabulde)samimi olan,

Ve sahip olunan mirasın muhafazasına (tarihin korunmasına) beraber devam hususunda iradeleri müşterek olan insanların birleşmesinden vücuda gelen (oluşan) cemiyete (topluluğa) millet namı (adı) verilir. [3]

"Türk Milliyetçiliği, terakki ve inkişaf (gelişme ve ilerleme) yolunda ve beynelmilel (uluslararası) temas ve münasebetlerde (ilişkilerde), bütün muasır (medeni) milletlerle muvazi (eşit) ve onlarla bir ahenkte (uyumda) yürümekle beraber Türk içtimai heyetinin (toplumunun) hususi seciyelerini (kendi karakterini) ve başlı başına müstakil hüviyetini (bağımsız kimliğini) mahfuz tutmaktır (korumaktır). [4]

Mustafa Kemal Atatürk milliyetçilik ilkesini açıklarken tüm anlatımı içinde en çok "müşterek-ortak" kelimesini kullanması, milliyetçilik-ulusalcılık ilkesinin "ırkçılık" olmadığını, "yurtta barış" içinde yaşayabilmemizin ön koşulu olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

Demokrasi (Halkçılık):

"Demokrasi esasına müstenit (dayanan) hükümetlerde hakimiyet *(egemenlik),*

[1] Medeni Bilgiler s. 32
[2] Medeni Bilgiler s. 18
[3] Medeni Bilgiler s.23-24
[4] Medeni Bilgiler s.25

halka, halkın ekseriyetine (çoğunluğuna) *aittir. Demokrasi prensibi, hakimiyetin millette olduğunu, başka yerde olmayacağını iltizam eder (gerekli kılar). Bu surette Demokrasi prensibi siyasi kuvvetin, hakimiyetin, menşeine (kaynağına) ve meşruiyetine temas etmektedir (dayanmaktadır)."*

"Demokrasi İlkesinin Belirgin Nitelikleri

1. *Demokrasi temelde siyasi niteliktedir. Demokrasi, bir sosyal yardım ya da bir ekonomik sistem değildir. Demokrasi maddi refah meselesi değildir. Böyle bir görüş, yurttaşların siyasi özgürlük gereksinimlerini uyutmayı amaçlar. Bizim bildiğimiz demokrasi, siyasidir. Onun amacı Ulusun yönetenler üzerindeki denetimiyle siyasal özgürlüğünü sağlamaktır.*
2. *Demokrasi düşünceye dayanır, bir kafa sorunudur. Herhalde bir mide sorunu değildir. Yönetim ilkesi de adalete bağlılığı ve ahlak sahibi olmayı gerektirir. Demokrasi sevgisidir, aynı zamanda babalık ve analıktır.*
3. *Demokrasi temelde ferdidir. Bu nitelik yurttaşın egemenliğe, insan sıfatıyla katılması demektir.*
4. *Demokrasi, eşitlikçidir. Bu nitelik, demokrasinin ferdi olmasının zorunlu bir sonucudur. Kuşkusuz bütün bireyler aynı siyasi haklara sahip olmalıdırlar.*

Demokrasinin bu ferdi ve eşitlikçi özelliklerinden genel ve eşit oy prensibi çıkar." [5]

Kurtuluş'tan Kuruluşa kadar atılan her adımda gördüğümüz demokrasiyi Halkçılık ilkemizle özdeşleştirdiği açıktır.

Devletçilik:

"*Milletin kurduğu devletin ve hükümet teşkilatının vatandaşlara karşı yükümlü olduğu vazifeleri ve yetkileri... şöyle bir sıra yapılabilir;*

a. *Memleket içinde, asayişi (güvenliği) ve adaleti tesis (kurarak) ve idame ederek (sürdürerek) vatandaşların her nevi (çeşit) hürriyetlerini masun (koruma altında) bulundurmak,*

b. *Harici (dış) siyaset ve diğer milletlerle münasebetleri (ilişkileri) iyi idare ederek ve dahilde (içeride) her nevi (çeşit) müdafaa (savunma) kuvvetlerini, daima hazır bulundurarak ve bu uğurda başka çare kalmazsa milletin hukukunu silahla müdafaa etmek."* [6]

"...Biz, devletimizce tatbiki münasip olan prensibi, tespit için "ferdiyetçi" ve "devletçilerin" dayandıkları noktaları ve bir de demokrasinin bariz özelliklerini göz önünde tutarak, kısa bir değerlendirme yapalım;

Ulaşım (demiryolu, karayolu vb), eğitim-sağlık-içtimai muavanet (sosyal yardım), ziraat- ticaret-zanaata ait iktisadi işleri devletin yapmaması, fertlere terk etmesi lazım geldiği iddiasında bulunanlar vardır. Bu nazariyeyi tasvip ve takip edenlere *"ferdiyetçi" derler.*

Milletin genel ve ortak menfaatlerine ait siyasi, fikri işlerde olduğu gibi, iktisadi her nevi işlerin dahi, fertlere bırakılmayıp devlet tarafından yapılması daha muvaffak olacağı nazariyesini müdafaa eden "devletçiler" de vardır.

Demokrasi prensibinin esas noktalarına göre; Devletin vatandaşa karşı vazifeleri:

- *Vatandaşın siyasi hürriyet ve mesaisini temin etmek,*
- *Vatandaşın ilmi, içtimai (sosyal), sanat, ahlak gibi fikri alanlarda gelişimini sağlamakla ilgilenmek,*
- *Vatandaşın milli egemenliğe usulü dairesinde katılması hakkını ve bütün vatandaşların aynı siyasi haklara sahip olmalarını sağlamak,"*

"...Devlet vatandaşların tahsili, terbiyesi, sağlığı ile alakadar olmak zorundadır.

Devlet, memleketin güvenliği ve müdafaası için yollara, demiryollarına, telefon, telgraf, her türlü nakliye vasıtaları ile milletin umumi servetiyle yakından ilgilidir."

...Bu saydığımız sahalardaki işlerden iktisadi olanlar, doğrudan doğruya, devletin zorunlu görevlerinden görünmemekle beraber, o vazifelerin yapılmasında müessirdirler (etkilidirler). Bu sahalardaki işleri tamamen fertlere ve şirketlere bırakabilmek için bu işlerin, devlet müdahalesi ve mua-

[5] Medeni Bilgiler s. 29

[6] Medeni Bilgiler s. 44

veneti (yardımı) olmadığı halde, devletin esas görevlerini yapmada zorluğa uğratmayacağına emin olmak gerekir." [7]

"Bizim takip etiğimiz devletçilik, ferdi (kişisel) çalışma ve faaliyeti esas tutmakla beraber, mümkün olduğu kadar az zaman içinde milleti refaha ve memleketi bayındırlığa eriştirmek için milletin genelde yüksek menfaatlerinin gerektirdiği işlerde, özellikle iktisadi sahada devleti fiilen ilgili kılmaktır." [8]

Cumhuriyet'imizin kuruluş döneminde özellikle toplu eğitim seferberliği, toplu kalkınma hamlesi gibi eğitim, ekonomi, sağlık ve ulaşım alanlarında ülkemizin ve milletimizin tamamını kapsayan politikalar, Devletçilik ilkemizin anlamını göstermektedir.

Laiklik:

"Türk Devleti laiktir. Her reşit, dinini seçmekte serbesttir." [9]

"Bunun dışında bir de devletin dinsel bir siyaset izlemesi ve yönetimindeki ulusal toplulukların vicdan özgürlüklerine maddi olmasa da manevi baskı yapmasını istemek takdir buyurursunuz ki akil ve mantıkça doğru olmaz. İşte bunun için din ile dünya işlerinin birbirinden ayrılmasını istedik." *(1923)*

"Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Tüm yurttaşların vicdan, ibadet ve din özgürlüğü de demektedir." (1930)

"Laiklik asla dinsizlik olmadığı gibi sahte dindarlık ve büyücülükle savaşma kapısı açtığı için gerçek dindarlığın gelişmesi olanağını sağlamıştır. Laikliği dinsizlikle karıştırmak isteyenler, ilerleme ve canlılığın düşmanları ile gözlerinden perde kalkmamış doğu kavimlerinin fanatiklerinden başka kimse olamaz." (1930)

"...Din birliğinin de bir millet teşkilinde müessir olduğunu söyleyenler vardır. Fakat biz, bizim gözümüz önündeki Türk Milleti tablosunda bunun aksini görmekteyiz.

Türkler İslam dinini kabul etmeden de büyük bir millet idi. Bu dini kabul ettikten sonra, bu din ne Arapların ne aynı dinde bulunan Acemlerin ve ne de sairenin (diğerlerinin) Türklerle birleşip bir millet teşkil etmelerine tesir etmedi. Bilakis Türk Milletinin milli bağlarını gevşetti, milli hislerini, milli heyecanını uyuşturdu." [10]

Devrimcilik:

"Devrim, Türk Milletini son yüzyıllarda geri bırakmış olan kurumları yıkarak yerlerine ulusun en medeni gereklerine göre ilerlemesini sağlayacak yeni kurumları koymuş olmaktır."

"Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz devrimlerin amacı, Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş ve bütün anlam ve biçimiyle uygar bir toplum haline getirmektir Devrimlerimizin asıl gayesi budur." (Kastamonu 1925)

"Biz, büyük bir devrim yaptık. Ülkeyi bir çağdan alıp yeni bir çağa götürdük. Birçok eski kurumu yıktık. Bunların binlerce taraftarı vardır. Fırsat beklediklerini unutmamak gerekir. *Ulusun ve devrimin içeriden ve dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı korunması için, bütün ulusalcı ve cumhuriyetçi güçlerin bir yerde toplanması gerekir."* (1925)

> ***Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek değildir. Benim düşüncelerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu yeterlidir.***
>
> **M. Kemal Atatürk**

[7] Medeni Bilgiler s. 45-46
[8] Medeni Bilgiler s. 49
[9] Medeni Bilgiler s. 18
[10] Medeni Bilgiler s.21

BİR ASKERİ DEHA: MUSTAFA KEMAL

Hatice TOPÇU ŞAP
ADD Genel Başkan Yardımcısı
ADD Yayın Kurulu Başkanı

Katıldığı bütün cephelerde fark yaratan ve tarih yazan o büyük komutan Millî Mücadele'nin taşlarını döşüyordu ve sıra Anadolu'nun ortasında ulusun egemenliğini temsil edecek meclisin kuruluşuna gelmişti. Arkasından askeri dehası ile asker sayısı ve teknik donanım olarak kendisinden çok güçlü düşmanı yurdundan söküp atacaktı.

57 yıllık ömre sığdırdıkları hâlen insanlığı şaşırtan büyük Atatürk'ün sahip olduğu özellikler konusunda sayısız analiz yapılmış, tez, makale, kitap yazılmış ve yazılmaktadır.

O'nun az zamanda çok ve büyük işler yaptığını İngiliz tarihçi Arnold J. Toynbee şöyle özetlemiş: ***"Öyle bir an düşünün ki Batı dünyamızda Rönesans, Reform, on ikinci yüzyıl sonunun bilimsel ve kültürel ihtilali ve endüstriyel devrimlerin hepsi bir insan hayatının içine yığılmış olsun... İşte Atatürk bu kadar kısa bir süre içinde ve hiçbir ülkede uygulanmamış en ihtilalci bir programı gerçekleştirdi."***

Toynbee' nin ifade ettiği gelişmeler Batı'da 400 yıllık zamanda gerçekleşmiştir. Yani İngiliz tarihçi bu denli büyük ve önemli işleri Mustafa Kemal Atatürk'ün bir ömre sığdırdığını söylemiştir. Aslında bir ömre değil sadece 15 yıla sığdırdı desek daha yerinde olacak Cumhuriyet'in ilanından fani ömrünün son bulduğu (1923-1938) 15 yıla!...

Bu yüzden O'nun yolculuğu ve yol göstericiliği hâlen sürmektedir. Örneğin pandemi döneminde Batı, O'nun kamucu ekonomi modelini uygulamıştır. Çin'in uyguladığı ekonomi modeli Mustafa Kemal'in devletçilik modelidir. Dolayısıyla Kemalizm

emperyalizmin panzehiri olma görevini sürdürmektedir. ***Emperyalizmin hegemonyasının altında ezilmiş, incinmiş toplumların tek çıkış yolu Kemalizm'dir.***

Mustafa Kemal'i büyük bir devlet adamı ve devrimci olma noktasına taşıyan bağımsızlıkçı ve halkçı mücadelesidir. O'nun örgütlenme dehası ve stratejik dehasıdır.

Elbette bir insanın özelliklerini aldığı eğitim, yaşadığı tarihsel süreç, toplumsal olaylar etkiler. Bu yönüyle bakıldığında Mustafa Kemal meslekten yetişmiş bir askerdir. Toplumsal olaylara duyarlı, öğrenmeye meraklı kişilik özellikleriyle sürekli okuyan, kendini geliştiren bir aydındır. En iyi öğretmenim dediği tarih konusunda çok okumuş araştırmış, geçmişi ve çağının dengelerini analiz etmiştir. Yaşadığı çağın gerektirdiği coğrafya bilgisine hâkim ve çok iyi harita okuma yeteneğine sahiptir. Aynı zamanda iyi bir eğitimci, sosyolog, kültür insanı ve devrimcidir. Bu kadar çok özelliği bünyesinde taşıyan bir lidere O'nunla ilgili inceleme ve araştırma yapanların *dahi* demesini her yönüyle hak etmiş bir önderdir.

Biz bu yazımızda O'nun askeri dehasını kanıtlayan savaşlara ve o savaşlarda uyguladığı stratejilere yer vereceğiz.

Kurmaylık Yeteneği ve Örgütleme Gücü

Mustafa Kemal Trablusgarp (Libya) Savaşına (15 Ekim 1911-24 Ekim 1912) yüzbaşı rütbesiyle katılmış ve savaş devam ederken binbaşı rütbesine yükselmiştir. Henüz 30 yaşındadır.

Kurmay Binbaşı Mustafa Kemal Derne'de mücahit bedevi kuvvetler önünde emirlerini yazdırırken. (08.05.1912)

1911 yılında İtalyanlar Trablusgarp'ı istila edince Mustafa Kemal gönüllü olarak Trablusgarp'a gider. İlk iş olarak bölgedeki aşiret liderleriyle görüşür. Onları din kardeşi olarak ortak düşmana karşı mücadeleye davet eder. Emrinde çok az sayıda Türk askeri olmasının bir sonucudur bu. Çünkü O, yokluklarda çözümler üreten dahi bir askerdir.

Girişimleri kısa sürede sonuç verir, yerel halk örgütlenir, askeri olarak ve ruhen eğitilir, disiplinli savaşçılar hâline getirilir. Mustafa Kemal kıyı savunması, çölde harekât ve gerilla yöntemi savaş tekniklerini uygulayarak İtalyanları kıyıya hapsetmeyi başarır. Böylelikle içeriye ilerlemeleri engellenir. Silah, mühimmat ve malzeme ihtiyaçları baskınlar sonucu İtalyanlardan karşılanır. Özetle küçük kuvvetlerle üstün kuvvetlere karşı hareket stratejilerinin tamamı bu savaşta uygulanmıştır.

Trablusgarp Savaşı Mustafa Kemal'in örgütlenme deneyimini geliştirmiş; savaş stratejisi olarak kıyı savaşları konusunda deneyim kazanmasını sağlamıştır.

O'nun bu deneyimleri Çanakkale Savaşları'nda zaferin kilidini açacaktı.

Tarihin Seyrini Değiştiren Savunma Savaşı: Çanakkale

Mustafa Kemal Çanakkale Kara Savaşları'na (25 Şubat 1915) 19. Tümen Komutanı olarak yarbay rütbesiyle başlamış, 6 ay sonra (28 Ağustos 1915) emrinde albay rütbesiyle 9 tümen ve yaklaşık 130 bin asker olacak noktaya gelmiştir. 34 yaşındadır.

Çanakkale Savaşları Mustafa Kemal'i komutan olarak tarih sahnesinde çıkarmıştır. Bakın İngiliz tarihçi Frank Knight, Çanakkale savaşını inceleyen kitabında ne söylemiş:

"Her iki tarafta hatalar yaptı, fakat hata yapmayan bir adam vardı Albay Mustafa Kemal."

Demek ki savaş hata kabul etmeyen bir alan. Dolayısıyla hata yapmayan o genç ve kararlı komutan savaşın sonucunu değiştirmekle kalmamış, Turgut Özakman'ın "Diriliş" kitabının önsözünde yazdığı gibi: *"Çanakkale bir dirilişti, Türk'ün geri dönüşüydü, Millî Mücadelenin ve Cumhuriyet'in habercisi, taç kapısı, arifesiydi, 'yeni Türkiye'nin önsözüydü."* tükendiği sanılan bir milletin dirilmesini de sağlamıştı.

Çanakkale Savaşları›nda ön siperlerde. (17.06.1915)

Şimdi bu önsözle başlayan diriliş destanına bakalım.

Mustafa Kemal 20 Ocak 1915 tarihinde 19.Tümen Komutanlığına atandı. Aldığı emir üzerine birliğini Çanakkale Boğazı'nın Trakya yakasında Eceabat'a taşıdı.

Çanakkale'de deniz savaşlarında başarı elde edemeyen müttefik güçlerin Çanakkale Yarımadası'na çıkarma yapmaları kesinleşmişti. Ancak düşman güçlerinin karaya çıkacakları noktalar konusunda görüşler farklıydı. Çanakkale 5.Orrdu Komutanı Alman Liman Von Sanders çıkarmanın Bolayır bölgesinde olacağını düşünmekteydi. Mustafa Kemal ise bu düşünceye katılmıyordu.

O'na göre düşman donanmasının boğazdan geçmesine engel olan kıyı bataryalarıydı ve düşman denizden bu bataryaları susturmayı başaramamıştı. Öyleyse düşman bu bataryaları karadan ele geçirmek isteyecekti. Dolayısıyla yarımadaya yapılacak çıkarmanın hedefi Alçıtepe ve Kocaçimen olacaktı çünkü bu tepeler bataryalara yakındı. Mustafa Kemal'e göre Gelibolu Yarımada'sının kilit noktası olan Kocaçimen-Conkbayırı ele geçirildiği zaman stratejik hakimiyet sağlanmış olacaktı.

25 Nisan 1915 sabahı düşman birden çok bölgeden çıkarma yaptı. Bunların bazıları gerçek çıkarma bölgeleri, bazıları da şaşırtma bölgeleriydi. Arıburnu gerçek çıkarma bölgelerinden biriydi. Çıkarma sabahı Mustafa Kemal, birliği yedekte olmasına rağmen tehlikeyi gördü.

Düşman askerlerinden kaçmakta olan erlere müdahale ederek onlara "yere yat" emri verdi. Kaçanları takip eden düşman askeri de yere yattı. O kısacık bekleme süresinde yetişen alay ile düşmana saldırıldı. Mustafa Kemal'in; ***"kazandığımız an bu andır"*** dediği tarihi an gerçekleşti.

Arıburnu Savaşları sonrası Mustafa Kemal'in savaşları yönettiği yere ***"Kemalyeri"*** adı verildi. Altın liyakat madalyası ile ödüllendirilerek rütbesi albaylığa yükseltildi.

Toplamda 10 ay süren Çanakkale Kara Savaşları'nın ikinci kısmı olarak tarihe geçen ağustos savaşları çok şiddetlidir. Mustafa Kemal 8 Ağustos'ta aldığı haberler ve yaptığı gözetlemeler sonrasında Conkbayırı'nın tehlikede olduğunu anlamış, durum hakkında ayrıntılı bir raporla üst yönetimin dikkatini çekmiştir.

Anafartalar Grubu Kurmay Kıdemli Kurmay Albay Mustafa Kemal Kireçtepe Şehitliği'nin önünde. (11.1915)

Bunun üzerine Ordu Kurmay Başkanı (Albay Kazım İnanç) Mustafa Kemal'i arayarak O'nun görüş ve değerlendirmelerini almak istemişti. Bu görüşmede Albay İnanç Liman Paşa ile birliktedir ve Mustafa Kemal'in söylediklerini Liman Paşa'ya tercüme etmekte, Liman Paşa'nın söylediklerini de Mustafa Kemal'e aktarmaktadır. Mustafa Kemal kritik durumu aktardıktan sonra Kurmay başkanının ***"Çare kalmadı mı?"*** sorusuna, ***"Bütün kuvvetlerin komutam altına verilmesinden başka çare kalmamıştır."*** yanıtını vermiş, bunun üzerine Liman Paşa'nın ***"Çok gelmez mi?"*** sorusuna **"Az gelir"** demiş ve telefon kapanmıştır.

Kısa bir süre sonra ordu yeniden şekillenir ve Mustafa Kemal stratejik askeri birliğin komutanı durumuna getirilir. Mustafa Kemal'e verilen bu pozisyon sonrasında Çanakkale Savaşları Anafartalar Zaferi ile sonuçlanır. Müttefik güçler çekilirler...

Çanakkale Kara Savaşları'nda Mustafa Kemal'in durumu çok çabuk ve doğru olarak kavraması ve bir komutan olarak stratejik duruma uygun hızlıca karar alabilmesi, liderlik ve cesareti, sorumluluk almaktan çekinmeme özellikleri öne çıkmıştır.

Conkbayırı'nda ***"Ben size taarruzu değil ölmeyi emrediyorum. Biz ölünceye kadar geçecek zaman zarfında yerimize başka kuvvetler gelir, başka komutanlar hâkim olabilir."*** demiştir. O'nun bu tarihi emri askerlere ölümü göze alarak savaşma mesajı verirken emrin ikinci kısımda ordusunun başında bir kumandan olarak kendisinin de öleceğinin ifadesi askerde büyük bir motivasyon gücü oluşturmuştur.

Anafartalar Kahramanından Doğu Fatihliğine

Kafkas Cephesi. Rütbesi Mirliva, Tarih: Nisan-Ağustos 1916, 35 yaşında.

Ocak 1016'da Rus saldırıları tekrar başlamıştı. Erzurum, Muş ve Bitlis'i Ruslar ele geçirmişti.

Mustafa Kemal'in atanmış olduğu Edirne 16. Kolordu Komutanlığı Diyarbakır'a nakledilmiş ve Mustafa Kemal, 1 Nisan 1916'da generalliğe (mirliva) yükselmişti.

12 Temmuz'da Rusların yeniden saldırıya geçmesi üzerine Mustafa Kemal kuvvetlerini Kulp geçişinin içindeki Kulp derecine kadar geri çekmeye karar vermişti. Sonrasında Rusların ilerlemesi durdurulmuş, 8 Ağustos 1916'da Muş ve Bitlis kurtarılmıştı.

Bu başarı sonrası Mustafa Kemal ***"Altın Kılıçlı İmtiyaz Madalyası"*** ile ödüllendirilmiştir.

Mustafa Kemal bu başarıyı elde etmek için de geri çekilme stratejisini uygulamıştı. Kendisi *"Diyarbakır'daki çekilme stratejisi bana bir deney ve dayanma sağladı"* demiştir.

Bu strateji ileride Sakarya Savaşı'nda tekrar uygulayacaktı.

Ulusal Kurtuluşun Yolu: 19 Mayıs 1919

Samsun'a çıkış. Görevi Mirliva, 9. Ordu Müfettişi, Tarih: 19 Mayıs 1919, 38 yaşında.

Birinci Dünya Savaşı Ekim 1918'da sonuçlanmış, Osmanlı devleti 30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Ateşkes Anlaşmasıyla yenilgiyi kabul etmişti. İtilaf devletleri anlaşmanın 7. Maddesi kılıfıyla Osmanlı topraklarını fiilen işgale başlamıştı.

Karadeniz bölgesinde Rum çetelerin faaliyetleri ve bu faaliyetlere karşı mücadele eden halktan İngiliz Yüksek Komiserliği rahatsızdı.

21 Nisan 1919 tarihinde İngiliz Yüksek Komiseri Osmanlı Hükümetine yazılı bir bildirimde bulundu. Ültimatom niteliğindeki bildirimde ayrıca Anadolu'da ordunun terhisi, silahların teslimi işinin yavaş gittiği, bazı bölgelerde şuuralar kurulduğu belirtiliyor, bunların da önlenmesi isteniyordu.

Hükümet Anadolu'ya bir komutan göndererek gerekli önlemlerin alınmasını düşünmüş ve bu göreve Mustafa Kemal'in 9.Ordu Müfettişi olarak atanmasını değerlendirmişti.

İstanbul'da 6 ay kalan ve kurtuluş çareleri arayan Mustafa Kemal için kurtuluş yolu Anadolu'ya geçmekti. Harbiye Nezaretine görevle ilgili çağrıldığında Genel Kurmay İkinci Başkan Kazın Paşa (İnanç) ile görüşür. Yetki kararnamesini genişletilmesini sağlar, kararname Harbiye Nazırı tarafından mühürlenir. Mustafa Kemal 18 arkadaşıyla 16 Mayıs 1919'da yola çıkar.

Samsun, Havza, Amasya, Erzurum, Sivas, Ankara ve Ulusal Kurtuluş Savaşı...

Sivas'ta manda tartışmaları yapılır, bu tartışmalar sonrasında kurtuluşun yolunu şöyle çizer: ***"Halbuki, Türk'ün haysiyeti, gururu ve kabiliyeti çok yüksek ve büyüktür. Böyle bir millet esir yaşamaktansa yok olsun daha iyidir!... O halde ya istiklal ya ölüm!"***

Katıldığı bütün cephelerde fark yaratan ve tarih yazan o büyük komutan Millî Mücadele'nin taşlarını döşüyordu ve sıra Anadolu'nun ortasında ulusun egemenliğini temsil edecek meclisin kuruluşuna gelmişti. Arkasından askeri dehası ile asker sayısı ve teknik donanım olarak kendisinden çok güçlü düşmanı yurdundan söküp atacaktı.

Geri Çekilmenin Bittiği Yer: Sakarya

Sakarya Savaşı, 23 Ağustos- 13 Eylül 1921, Görevi: Başkomutan, 40 yaşında.

Savaş içinde bir orduyu donatmak amaçlı çıkarılan Tekalif-i Milliye (Milli Yükümlülükler) emirleri kısa sürede başarılı oldu. Mustafa Kemal Başkomutanlık yasasının yürürlüğe girmesi ardından Fevzi Çakmak ile birlikte 12 Ağustos 1921 tarihinde cepheye hareket etti.

Batı cephesi karargâhı Polatlı'daydı.

Önce karargâhta İsmet Paşa ile birlikte harita üzerinde çalışma yapıldı. Sonra saha gezildi Polatlı'nın güneyindeki Karadağ'dan bir genel gözlem yapıldı. Başkomutan coğrafyayı ve savunma mevzilerini dürbünüyle uzun uzun izledi. Daha sonra yere serilen harita üzerinden durumu tekrar değerlendirdi.

Karargâha gitmek için atına binerken ayağı üzengiden kaydı, yere düştü, göğsü bir kayaya çarptı baygın gibiydi. Başkomutan, biraz sonra gözlerini açtı yanındakilere *"Yok, yok, bir şey yok! Telaşlanmayın."* dedi.

Ancak büyük acı çektiği belliydi. Başkomutan bu olayın cephede duyulmasını istemiyordu. Acı çekmesine rağmen cephede dört gün daha kaldı. Ağrıları artınca 16 Ağustos'ta Ankara'ya döndü. Röntgen sonuçları kaburga kırıklarını tespit etmişti. Doktorlar en az 10 gün mutlak istirahat önerdiler. Kırılan kaburgalar sargı bezleriyle sarıldı ama ağrı devam ediyordu. Bir gece istirahat etti ve 17 Ağustos'ta trenle tekrar cepheye döndü.

Kütahya-Eskişehir başarısı Yunanda bir moral yükselmesi oluşturmuştu. 28 Temmuz 1921 tarihinde İzmir'de toplanan "*Yunan Savaş Meclisi*" geri çekilen Türk ordusunu tamamen yok etmek için *"saldırı savaşı"* kararı aldı.

Bu kararı gerçekleştirmek ve Ankara'yı ele geçirmek için 14 Ağustos'ta İhsaniye, Altıntaş ertesi gün de Sivrihisar işgal edildi.

Sakarya savaşında asıl kanlı çarpışmalar 2 Ağustos'ta başladı ve 13 Eylül 1921'e kadar 22 gün 22 gece gündüz sürdü.

Nutuk'ta Atatürk, meydan savaşının 100 kilometrelik cephe üzerinde oluştuğunu, savunma hatlarının kısım kısım kırıldığını anlatır. Fakat kırılan her hattın yerine en yakın bir yerde hemen yeni savunma hattı kuruluyordu. Çünkü Mustafa Kemal yeni bir strateji uyguluyordu. Birliklere yayımladığı emirde ***"Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır."*** diyordu. Bu emir o güne kadar bilinen savaş stratejilerini alt üst eden bir emirdi. Günümüz diliyle *"Savunma çizgisi yoktur, savunma alanı vardır, o alan bütün vatandır."*

Bu strateji ile Yunan Türk cephesini yaramıyor, ilerleyemiyordu. Nitekim Yunan ordusu geri çekilmeye başladı. 3 Eylül 1921 Yunan birlikleri Sakarya nehrinin doğusunda görünmez oldu.

Sakarya başarısı sonrası Ankara'da ve bütün yurtta büyük bir sevinç ve moral gücü oluştu. Akşam Gazetesi manşeti şöyleydi: *"Biz Sakarya Zaferi ile artık kurtulacağımıza inanmıştık"*

Zafer öncesi yaşanan umutsuzluk zafer sonrası umuda dönüştü. Mustafa Kemal'e gazilik unvanı ve mareşallik rütbesi verildi. Erzurum'da 8 Temmuz 1919'da padişah tarafından görevinden alınması ardından askerlik görevinden istifası sonrasında 19 Eylül 1921 tarihinde sökülen rütbeleri Meclis tarafından 2 yıl, 2 ay, 11 gün sonra geri verilmişti. Üstelik gazi unvanı ve mareşallik rütbesi ile...

Türk'ün Gerçek Kurtuluş Günü: Büyük Taarruz

Büyük Taarruz 26 Ağustos – 30 Ağustos 1922, Rütbesi: Başkomutan, 41 yaşında.

Büyük İskender, Hanibal, Sezar ve Napolyon'u kıskandıran savaş olduğu söylenen ustalık.

Sakarya Savaşı sonrasında ordu subaysız kalmıştı. Çünkü Sakarya Savaşı'nda çoğu şehit olmuştu. Yunan Ordusu Ankara önlerinden çekilip Afyon-Eskişehir ekseninde bir savunma hattı oluşturmuştu. O kadar ki İngilizler, Türkler bu hattı *"6 ayda geçerse 6 günde geçmiş saysınlar..."* diyorlardı. Çünkü onlara göre savunma hattı o kadar sağlamdı.

Bu denli zorlukların yoklukların olduğu bir durumda Mustafa Kemal tek bir vuruşluk savaş planlamak zorundaydı. Riskli bir plan hazırlanmıştı ve bu planı üç Mustafa biliyordu: Mustafa Kemal, Mustafa İsmet, Mustafa Fevzi.

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, Batı Cephesi Komutanı İsmet İnönü ve Albay Asım Gündüz'le cephede savaş planı üzerinde çalışıyor. (25.08.1922)

Plan saldırı ilkesine dayanıyordu. Savunma düzenine geçmiş olan Yunan işgal güçlerine güneyden saldırı yapılacak, Afyon'a doğru iteklenmeleri sağlanacak, cephe yarılacak ve süvari birlikleri devreye girerek, Yunan birlikleri çember içine alınacak ve imha edilecekti. Plan aynı zamanda sürpriz beklenmedik hareket içeriyordu. Yunanlılar saldırının Türklerin en güçlü olduğu Eskişehir bölgesinden başlayacağına inanıyordu ve cephenin ağırlık bölgesini burada oluşturmuşlardı. Plan Eskişehir yerine güneyden Afyon'dan başlatılacaktı.

Bu arada Mustafa Kemal Meclis'te acımasızca eleştiriliyor, Yunan bu durumdan büyük keyif alıyordu. Taarruz gizli tutulmalıydı. Bu anlamda futbol maçı, çay partisi gibi düzenlemeler yapılmış, savaş bölgesi telgraf hatları etkisiz hale getirilmişti.

Son değerlendirme toplantısında Yakup Şevki Paşa plana itiraz etti:

"Yapmayın, Türk milletinin bütün varı bundan ibaret, askeri, topu, tüfeği, cephanesi işte bu kadar... Şimdi siz onu bir noktaya yığarak tehlikeye atıyorsunuz. Buna razı gelmem."

Mustafa Kemal Keskin bir sesle:

"Varımız bundan ibaretse, kesin sonucu bununla almak zorundayız."

Yakup Şevki Paşa:

"Buna karar verenler tarihe karşı büyük vebal altında kalırlar. Adama vatan haini derler. Hepimizi Meclis'in önünde asarlar."

Mustafa Kemal:

"Korkmayın Paşam, tarih ve millete karşı bütün sorumluluk bana aittir."

Ve Türk'ün varlık yokluk savaşı için düğmeye basma tarihi 26 Ağustos sabahıydı. Gün ağarmadan, düşman uyanmadan taarruz başlanacaktı. Sis taarruza izin vermiyordu, Mustafa Kemal gergindi, bir müddet bekledi. Daha fazla bekleyemezdi, gün ışıyacak düşman uyanacaktı.

Afyon Kocatepe, saat 5.30 topçu ateşiyle taarruz başladı. Taarruz öncesi geceleri düşmana sezdirmeden başlayan sessiz yürüyüşle düşman çevrelenmişti ve artık Atatürk'ün eşsiz liderliği, stratejik dehası Türk ordusunun disiplini bu saldırı savaşının sonucunu belirleyecekti.

30 Ağustos'ta Dumlupınar'da kazanılan Başkomutanlık Meydan Savaşı'yla büyük bir zafer elde edilmiş ve Yunan komutanı Trikopis esir alınmıştı.

Geri çekilen düşman yeniden toparlanıp saldırıya geçmemesi ve Anadolu'dan tamamen atılması için Mustafa Kemal o tarihi emrini verdi:

"Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!"

Bu emirle amansız bir takip başladı. 9 günde 400 kilometrelik yol alınarak Türk askeri 9 Eylül'de İzmir'e girdi.

Üç yıl süren işgal süresinde halkın elinde bulunan bütün bayraklar toplanmıştı. Yüreklerde dalgalanan ay yıldızlı bayraklar Türk kadınının özenle sakladığı kırmızı ve beyaz kumaşların dikilmesiyle ellerde, pencerelerde ve her yerdeydi...

İşte Gazi Mustafa Kemal'in stratejik dehasının sonucu.

Bugün bağımsız bir devlette yaşıyorsak, özgür yurttaşlar olarak nefes alabiliyorsak hepsini, hepsini O'nun dehasına ve Türk'ün gerçek kurtuluş günü 30 Ağustos zaferine borçluyuz.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN MÜJDECİSİ KIZILCAGÜN

Dr. Metin ÖZASLAN
Ankara Kulübü Derneği Genel Başkanı

27 Aralık bir Kızılcagün'dür ve Milli Mücadele'nin başlangıcı ile Cumhuriyet'in doğuşunu müjdeleyen gündür. Binlerce yıllık Oğuz-Türkmen geleneklerinde olduğu gibi bağımsızlığı, yeni bir lideri, yeni bir birliği, dirliği müjdeleyen ve yeni devletin kuruluşunu simgeleyen tüm geleneksel semboller ve törenler Kızılcagün'de vücut bulmuştur.

Atatürk'ün Ankara'ya geldiği ve Seymen Dizilme Töresi ile karşılandığı 27 Aralık 1919 tarihi bir Kızılcagün'dür ve Ankara'mızın altın tacıdır. Altın tacımızla ne kadar gurur duysak azdır. Zira 27 Aralık 1919 tarihi Mustafa Kemal ve arkadaşlarının Ankaralılarla kucaklaştığı, ateş ile barutun buluştuğu, Milli Mücadele'nin halk hareketine dönüştüğü gündür. Ankara'mızın en önemli günü olarak tarihin altın sayfalarında yerini alan 27 Aralık aynı zamanda yeni bir birlik ve dirlik çağrısıyla bir araya gelen binlerce Seymen'in ve on binlerce Ankaralının, yeni bir lideri, yeni bir devleti, yeni bir başkenti ve yeni bir dirliği-düzeni müjdeledikleri bir "*Kızılcagün*"dür.

"*Sinsin, Sancak ve Seymen Alayı*" törenlerinden oluşan Seymen Dizilme Töresi'nin gerçekleştirildiği Kızılcagünler; karanlık bir dönemden aydınlık bir geleceğe geçişi, yeni bir devletin kuruluşunu ve yeni bir liderin baş oluşunu müjdeleyen günlerdir. Ankaralı ve Seymen atalarımız 27 Aralık 1919'da Mustafa Kemal Paşa'yı, Türk bağımsızlık hareketinin lideri olarak bağrına basmış ve "*fiilen*" o gün yeni bir devlet, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulmuştur.

27 Aralık'la birlikte Ankara'mız önce Heyet-i Temsiliye'nin merkezi, peşi sıra Milli Mücadele'nin ve Kurtuluş Savaşı'nın karargâhı, izleyen yıllarda ise mazlum dünyanın kalbi, Cumhuriyet'in Başkenti ve Anadolu'nun kalkınma hamlelerinin ve medeniyet yürüyüşünün lokomotifi olmuştur.

27 Aralık ruhu, Kızılcagün ruhu, Seymen ruhu, Ankara ruhu, kurtuluş ve kuruluşumuzun en önemli harçlarındandır. Ankara'mızın "*adı*" sorulduğunda titrek cümlelerle kaynağı hakkında çok çeşitli rivayetler anlatıyoruz: "*Gemi* çapası"dır diyoruz, "çengel"dir diyoruz, "*akarsu kıvrımları*"dır diyoruz, "*yalçın tepelikler*"dir diyoruz. Olmadı "üzüm"dür diyoruz, "*koruk*"-tur diyoruz. O da olmadı "*Baykal Gölü'nün Kızı*"dır diyoruz, Havva Anamızın Sümerce adı "*Anagara*"dır diyoruz. Diyoruz da diyoruz... Oysa Ankara'mızın "*soyadı*" sorulduğunda büyük bir kesinlikle ve inanmışlıkla hep aynı cevabı veriyoruz: "*Cumhuriyet*"tir diyoruz. 29 Ekim 1923'e de "*hissi*" ve "*fenni*" ilham veren yüzlerce yıllık tarihi birikimlerini dikkate alarak üzerine basa basa "*Başkent Ankara'mızın soyadı Cumhuriyet'tir*" diye vurguluyoruz.

Cumhuriyet nasıl Ankara'mızın soyadı ise 27 Aralık Ankara'mızın başına taktığı "*altın taç*"tır. Öyle ki altın tacın anlamı ve gerçek kıymeti anlaşılmadan Ankara bilinemez. Keza geçmiş tarihi, birikimleri ve değerleriyle Ankara bilinmeden de 27 Aralık anlaşılamaz. Özellikle vurgulamamız gerekir ki 27 Aralık 1919'u, yani Kızılcagün'ü değerli kılan ve hatta Milli Mücadele'nin dönüm noktası olmasına neden olan temel özelliği, ülke sınırlarımızı aşacak şekilde Bağımsızlık Savaşı'mızın karşıtlarına tokat gibi inen başarılı bir propaganda girişimi olmasıdır. Zira 27 Aralık 1919'a kadar Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları Saray çevresi, İstanbul basını ve işgalciler tarafından "*Anadolu'da gezinen maceraperest asi subaylar*" olarak değerlendirilmekteydi. Bir yönüyle haklıydılar zira 19 Mayıs'tan 27 Aralık'a kadar süren yedi ayı aşan dönem genellikle halk önderleriyle, eşrafla geçen ve yer yer de verilen sözlerin tutulmadığı hayal kırıklıkları barındıran bir dönemdi. Şüphesiz ki genelgeler, kongreler, ziyaretler, eşrafla görüşmeler son derece önemliydi lakin arkasında geniş halk kitleleri yoktu.

27 Aralık 1919'a gelindiğinde ise binlerce Seymen ve on binlerce Ankaralı tarafından Gazi'nin "*Seymen Dizilme T*öresi" ile karşılanışı Milli Mücadele'mizi büyük bir kitle hareketine dönüştürmüş, halk desteği ile Mustafa Kemal Paşa artık Sarayın ve işgalci ülkelerin doğrudan muhatap aldığı bir lider olmuştur. Sadece Türk milletinin bağımsızlık mücadelesinin önderi olarak da kalmamış; sömürge, yarı-sömürge durumuna düşmüş başta Asya ve Afrika milletleri olmak üzere dünyadaki tüm mazlum milletler ile Batı dünyası içindeki emperyalizm karşıtı hümanistlerin yakından takip ettiği bir halk önderi olmuştur. 27 Aralık işte tam bu nedenden ötürü ülkemizin ve mazlum dünya milletlerinin makûs talihinin seyrinde önemli bir dönüm noktasıdır.

Hep dile getirdiğimiz üzere "*Atatürk, Cumhuriyet ve Başkent Ankara*" birbirini tamamlayan ayrılmaz bir bütündür ve biri eksik kalırsa diğer ikisi anlaşılamaz. Son yıllarda cari siyasete endeksli popüler gündem "*saltanat, hilafet, payitaht*" üçlemesini öne çıkarırken; Atatürk'e, Cumhuriyet'e ve Başkent Ankara'ya ilişkin anmaların, kutlama programlarının ve hatta milli bayramların geri plana itilmesi biz Ankaralıları ve Seymenleri hep derinden üzmüştür. Zira başka diyarlar bir yana ama yayla güzeli Başkent Ankara, bozkır çiçeklerinden çok daha yoğun Atatürk ve Cumhuriyet kokar, Ankaralılar oksijenden daha çok Atatürk ve Cumhuriyet solur. 864 rakımlı Başkent Ankara, Atatürk ve Cumhuriyetle dolu, yüzyıllardır bağımsızlığı baş tacı yapmış bir Ahi-Seymen-Türkmen yaylasıdır. Bu nedenle milli bayramlar yanında 27 Aralık-Kızılcagün kutlamaları kuşkusuz biz Ankaralılar için ayrı bir önem taşımaktadır.

Kızılca Gün ve Seymen Dizilme Töresi:

"Kara Günlerin Sonunda Yeni Birlik, Yeni Dirlik Törenleri"

27 Aralık bir Kızılcagün'dür ve Milli Mücadele'nin başlangıcı ile Cumhuriyet'in doğuşunu müjdeleyen gündür. Binlerce yıllık Oğuz-Türkmen geleneklerinde olduğu gibi bağımsızlığı, yeni bir lideri, yeni bir birliği, dirliği müjdeleyen ve yeni devletin kuruluşunu simgeleyen tüm geleneksel semboller ve törenler Kızılcagün'de vücut bulmuştur.

Seymen dizilme en ihtişamlısı bir devlet kurma töresi olan Kızılcagünlerde olmak üzere milli günlerde ve benzeri toplumsal

törenlerde Seymenlerin atlı ve yaya olarak bir araya gelmelerine denir. Seymen dizilme milli bir galeyan olmakla beraber, daha küçük ölçeklileri ise yine birer toplumsal tören olan düğün, toy, şölen ve bayramlarda kurulur. Kızılcagünlerde gerçekleşen Seymen dizilme töresi yeni birliği, yeni dirliği, yani yeni devleti, yeni lideri temsil eden simgelerin eşliğinde belirli bir silsileyle uygulanan törenler toplamıdır. Nitekim 27 Aralık 1919'da da bağımsızlığı ve yeni devleti simgeleyen sinsin, sancak-tuğ ve Seymen alayı törenleri silsilesine uygun şekilde davullarıyla, kurbanlarıyla, dualarıyla, salalarıyla eksiksiz yerine getirilmiştir. Seymen dizilme töresi; sinsin töreni, tuğ/sancak çekme töreni ve seymen alayı tertibi olmak üzere üç törenden oluşur. 26 Aralık 1919'da da Kızılcagün ilk tören olan sinsin ateşiyle başlamıştır.

Seymen Dizilme Çağrısı Olarak Sinsin Töreni:

"Yeni Bir Dirlik için Birlik Daveti"

Sinsin töreni Seymenbaşının çağırısıyla başlar ve bir araya gelen donanımlı ve silahlı Seymenler alaylarını kurduktan sonra davullar eşliğinde her yönden görülecek bir tepe veya dağ başına çıkarlar. Önceden belirlenen bu yerde maşalama denilen demirden yapılmış büyük bir çanağın içine yağlı çıralar koyarak büyük bir "***Sinsin***" ateşi yakarlar. Yeni dirlik hedefinin ilk kıvılcımı olan ve birlik olmayı temsil eden sinsin ateşi bir toplanma çağrısıdır, bir seferberlik ilanıdır ve sinsin ateşini gören Seymenler bunu bir çağrı olarak kabul ederek katılımı daha da artırırlar. Her Seymen dizilme töreninin olduğu gibi sinsin ateşinin de dualar eşliğinde kesilen bir "*seymenlik urbanı*" vardır. Seymenlik kurbanı ise, Seymen oyun ve figürlerinin de temel temsil simgelerinden olan "*koç*"tur ve Seymen terminolojisinde kurban kesmenin diğer adı "*koç atmak*"tır. Kurban, hem büyük bir dirlik hedefinin ilk adımı olan sinsin ateşini, hem de Orta Asya'dan Anadolu'ya bir nevi mistik ayin, bir çeşit ibadet ve aynı zamanda yiğitlik-hamaset-hamiyet gösterisi olarak taşınmış bu birlik törenini kutsar. Seymenlik kurbanı koç, sinsin yanında, sancak-tuğ dikme ve Seymen alayı törenlerinin her birinin başlangıcında "*olmazsa olmazdır*" ve büyük bir öneme sahiptir. Koç atmadan yapılan törenlerin uğursuzluk getireceğine inanılır ve makbul sayılmaz.

Kurban sonrası Seymenler ateşle aralarında geniş bir alan bırakacak şekilde çember olurlar ve ateş etrafında dönerek kadim şaman törenlerini andıran bir tür ateş oyunu olan "sinsin"i oynamaya başlarlar. Biri "*köroğlu*" olmak üzere çeşitli ezgileri olan ve yürük zeybek ağırlığında bir oyun olan sinsinin figürleri genel olarak karşılıklı mücadele, savunma ve barış temalıdır. Her Seymen ateş çevresindeki meydana sadece bir kişi olacak şekilde teker teker çıkar. Bir yandan yüzü ve sağ eli ateşe dönük şekilde saat yönünde müzik eşliğinde sinsin dönerken, diğer yandan kendisine gizlice (sinerek) karşı çıkacak diğer Seymenleri kollar. Bir müddet sonra başka bir Seymen atak yaparak meydana girer ve meydandakine vurmaya çalışır. Öte yandan rakibe mutlaka ön cepheden karşı çıkılmalıdır, aksi taktirde arkadan yaklaşmak ve vurmak hiçbir şekilde kabul edilmez ve hoş karşılanmaz. Meydanda oynayan Seymenin rakibini erken görüp darbe almadan kendini sakınması ve ağırbaşlılıkla meydandan çekilmesi görevi başarıyla ifa ettiği anlamına gelir. Göremez ise rakibi tarafından genellikle omuzuna gelecek şekilde elle vurulan darbe alır.

Ancak sinsin oyununda en büyük başarı, rakibine vurabilecek durumda olduğu halde vurmamak ve çekilmesine izin vermektir. Böyle bir bağışlama izleyenler tarafından büyük taktir görür, asil bir davranış ve erdem olarak kabul edilir. Kazananı ve kaybedeni olmayan sinsin oyunu dışında Seymenler yiğitlik, savaş ve hamaset içerikli diğer oyunları da yine ateş etrafında davul-zurna eşliğinde sergilerler. Bunlardan başlıcaları, ateşin üstünden atlayarak oynanan cesaret ve güç gösterisi oyunları ile kamçılaştırılmış mendille oynanan tura tarzı dayanıklılık ölçen oyunlardır. Bunların yanında, pala kılıçlarla ateşin etrafında "Seymen zeybeği" ve "sarı zeybek" gibi meydan zeybekleri dönülür, yarım halka ağırlama halaylar çekilir. Sinsin ateşi etrafında dönülen oyun, zeybek ve halaylar tan ağarmasına kadar sürer.

Ankara'nın kışı soğuk olur. Ayazı bıçak gibi keser can taşıyanların derisini. 26 Aralık 1919 gecesi de hava yine kuru ve ayazdı. Gayrı dirlik günüdür diyen Oğuz torunla-

rı, Namazgahtepe/ Hacettepe *sırtlarında toplandı. Boylarını aşan ateşler yandı, koçlar atıldı, ateş ve kurbanlar için dualar, salalar okundu. Bu ateş* Milli M*ücadele*'nin geri dönülemez ilerleyişinin ateşiydi. Bu ateş, bağımsızlığın yolunu aydınlatan ateşti. Bu ateş eli silah tutan, tutmayan tüm halkımızı Milli Kurtuluş savaşımıza davetti. Birlik ve dirlik simgesi davullar yeri göğü inletircesine dövülmeye başlandı. Adeta büyük bir ayin yaşanıyordu. Binlerce yıl önce yaşamış şaman ataların, kamların, baksıların ruhları şehrin üzerinde dolaşıyordu. Seymenler peş peşe meydana çıktılar. Birbirlerine, kötü kaderlerine ve alın yazılarına meydan okurcasına ateşin etrafında sinsin oynadılar, zeybek döndüler.

Türklerde Bağımsızlık, Devlet ve Lider Simgeleri Olarak Tuğ (Sancak) ve Davul:

"Sancak Dikme Töreni ve Seymen Davulcuları"

Gelenek başlamıştı. Tarih tekerrür etmekteydi. Bağımsızlığın ateşi akşamdan tan vaktine süren sinsinle yanmış, K*ızılcagün* başlamıştı. Sinsin ateşi bir davetti, bir mesajdı, bir seferberlik çağrısıydı. Seymenler akın akın Ankara'da toplandılar. Ankara daha önce böyle kalabalık, böyle galeyan görmemişti. Bugün yeni bir dönem başlayacaktı. Bağımsızlığın güneşi Dikmen sırtlarından yükselecek, bugün Konguru (Kongre) Paşası gelecekti.

Sancak (tuğ) ve davul çok eski çağlardan bu yana Türk devlet geleneğinde bağımsızlık demektir, dirlik düzenlik demektir, devlet demektir, lider demektir. Öyle ki Orta Asya'da asi Göktürk prenslerine Çinliler Göktürk tuğu ve davulu hediye ederek kendisini tanıdıklarını bildirirlerdi. Yine Çinlilerle yapılan bir savaşta Göktürkler davulları kaybettikleri için savaş bir anda sona ermiştir. Diğer tüm Türk devletlerinde davullar devletin ve hanın/hakanın olmazsa olmaz bir temsilcisi olmuştur. Ve hatta devlet hiyerarşisine uygun şekilde davul hiyerarşisi oluşturulmuştur. Sözgelimi hanın/hakanın 100 adet davulu varsa, ikinci adamın 70, üçüncünün 50 davulu olacak şekilde davul-devlet hiyerarşisi örtüştürülmüş, devlet silsilesi ve protokolü davula temsil ettirilmiştir. Bu hiyerarşiyle aynı ve eşit şekilde hanın/hakanın eşi hatunun da 100 adet olmak üzere ikinci, üçüncü ve takip eden hatunların statüsü davul sayısıyla sıralanmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nda da davul geleneği Yeniçeri Teşkilatı bünyesinde Mehteran bölüğüyle devam etmiştir. Mehteran dünyada ilk ordu bandosu diye bilinir. Oysa Anadolu eski *çerileriyle, yani kılıç erbabı* seyfilerle, Seymenlerle, esnaf mehterleriyle hemen öncesi ve Orta Asya'da çok daha eski dönemlere uzanan öncülleri bulunmaktadır. Anadolu'da yiğit-seyfi-Seymen alaylarının bugüne kadar yaşattığı *"çift zurnalı çok davullu"* alay müziği geleneği birçok Anadolu eri, eskiçeri (ahi-bektaşi-seymen-yaren) geleneği gibi yeniçeri ocağına taşınmıştır. En büyüğüne kös denilen davul aynı zamanda çok eski zamanlardan beri askerliğe ve herhangi bir resmi çağrıya rehber olmuştur. Modern iletişim araçlarının olmadığı dönemlerde, çağrı ve bilgilendirme görevi davula gördürülmüştür. Günümüzde dahi davullar ramazanlarda tam mesai yapmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun iktisadi ve zihni gerileme dönemlerinde milli sazımız *"bağlama"* ham softalar tarafından *"şeytan işi"*[1] olarak karalanırken, yine bir çalgı olmasına rağmen davula karşı benzeri yaftaları kimse aklından dahi geçirememiştir. Geçmişte hocaların bile *"saz haramdır"* fetvalarından hariç tutulmuştur davul. Öyle ki toplumsal hafızanın, sosyal genetiğin, halk bilgisinin izin vermeyeceği derecede kendini bilmezlik durumudur davulu yaftalamak. Zira davul Türklerde devleti, lideri ve toplumun örfi şahsiyetini yani kendisini temsil eder. Birliğimizin, dirliğimizin simgesi, bağımsızlığımızın gür sesidir davul.

Seymenler 27 Aralık sabahı Ulucanlar'daki Seymenler Kahvehanesi'nin önünde sancak-tuğ töreni için toplandılar. O zamana kadar büyük bir gizlilikle saklanan Seymen sancağını çıkardılar, dualar eşliğinde koçunu attılar ve ardından büyük bir saygıyla göndere diktiler. Kökü Orta Asya'ya uzanan sancak-tuğ dikme töreni gerçekleştikten sonra, diğer bir anlatımla büyük

[1] Osmanlı İmparatorluğu'nda zihni gerilemenin en yoğun yaşandığı 18. yüzyıl sonlarında ham softaların milli sazımız bağlamayı "şeytan işi" olarak karalamasına en anlamlı tepkiyi "Şeytan bunun (sazın) neresinde" deyişiyle yaşadığı dönemlerde büyük bir üne sahip Ankaralı filozof ozanımız Aşık Dertli (1772-1846), diğer adıyla "Ankaravi Dertli" vermiştir. Ankaralı Aşık Dertli'nin çok sayıda bozlağı, deyişi, türküsü bugün Orta Anadolu abdalları, ozanları tarafından anonim şekilde söylenmektedir.

bir gizlilikle saklanan sancak orta yere dikilip kamusallaştıktan sonra artık geriye sadece iki seçenek kalır: "***Ya istiklal ya ölüm***". Zira artık geri dönüşü olmayan bir yola girilmiştir. Dikilen Seymen sancağı Seymenlerin vatan uğruna canlarını feda etmekten çekinmeyeceklerinin ilanı, canları pahasına mücadele edecekleri yeni bir dönemin başladığının habercisidir. Sancak dikildikten sonra onlarca davul Ankara semalarını gümbür gümbür inleterek, yeni devleti ve o gün Ankara'ya gelecek olan yeni lideri müjdelemişlerdir. Yine sancak dikildikten sonra Seymenler alay halinde Hacı Bayram Cami'ne yürürler. Ankara'nın dört bir yanından gelen Seymen gruplarına ait alay sancaklarının ve bayrakların dikildiği cami avlusunda dualar eşliğinde yola çıkacak Seymen alayı için koçlar kurban edilir. Ardından sefere giden ordu düzeni ve ihtişamı içinde Seymen alayı harekete geçer, şehrin içinden geçer ve şehrin içlerinden Dikmen sırtlarına kadar Milli M*ücadele*'mizin lideri Mustafa Kemal Paşa'yı karşılamak üzere bölük bölük saf tutulur.

Seymen Alayı Töreni:

"Asker Milletin Halk Ordusu"

Seymen Dizilmenin üçüncü ve son töreni Seymen alayıdır. Yeni lideri karşılama, selamlama, koruma, eşlik etme, makamına taşıma ve yeni mücadeleyi ilan etme işlevi görür Seymen alayları. Küçük örnekleri Ankara'da ve Anadolu'nun birçok yöresinde günümüze kadar gelmiş olan düğün alaylarıdır. Ankara'da ve Anadolu'nun birçok yöresinde düğün alaylarına "*gelin alayı*", "*hakçı*" gibi isimler yanında "*Sağmen*" ya da "*Seymen alayı*" denir. Anadolu'da düğünler, Kurbanı ve yemeğinin eşlik ettiği damat evinde gerçekleştirilen bayrak dikme töreniyle başlar, damat gezdirme, çeyiz asma, kına gibi çeşitli törenlerle devam eder. Son tören gelin almadır. Gelin (Seymen) alayı bayraktarlarla, davul zurnalarla, başta atlı ve yaya Seymenler arkada halk olmak üzere gelin almaya gider ve büyük bir coşkuyla, disiplinle ve titizlikle geline eşlik ederek kök salacağı, yeni nesiller yetiştireceği, ana direği olacağı "*gerçek evine*" yerleştirir, teslim eder.

Fotoğraf: *27 Aralık 1919'da Seymen dizilerek Dikmen Kızılyokuş'ta Ata'yı selamlayan Seymenlerden bir kesit. 27 Aralık 1919'un tek görsel tanığı olan bu fotoğraf detaylı incelendiğinde karşı tepede yer alan Ankara'nın etekleri ile bugünkü Atatürk Bulvarı'ndan Ulus'a ve Vilayet Merkezine uzanan çayırlıklarda ve yine bugünkü Opera binasının olduğu yerden Gar-İstasyon Binasına uzanan güzergahta büyük bir Seymen topluluğu ve insan kalabalığı olduğu görülmektedir. Seymenbaşlarının ve büyük Seymen bölüklerinin yer aldığı asıl kalabalık ve karşılama ise fotoğraf karesinde yer almayan Gar Binası önünden Vilayet Binasına uzanan tarihi protokol yolundadır.*

Milli galeyan zamanlarında kurulan ve Seymen dizilme töresinin üçüncü ve son töreni olan büyük Seymen alayları ise yine büyük titizlikle tuğ çekilip, kurbanı kesilip, duaları okunduktan sonra harekete geçer. 27 Aralık 1919'da da Seymenler Kahvesi'nde ve Hacı Bayram Camii avlusunda bu işlemler yerine getirilmiş, ardından Seymen alayı harekete geçmiştir. Bir nevi gönüllü halk ordusu olan Seymen alayının ise kendine özgü dizilimi ve yürüyüş sistemi vardır.

Seymen alayının en başında bağımsızlığı ve egemenliği temsil eden simgelerden "*seymen davulcuları*" yer alır. Alayda büyüklüğüyle orantılı en az bir çift zurna ve çok sayıda davul olmalıdır. Seymen davulcularının kendilerine özgü giyim kuşamları vardır. Koç kuyruğunu andıran beyaz şalvarları ve sırmalı camadanları (yelekleri-ceketleri) giysilerinin ana unsurlarıdır. Bellerindeki kuşakların üstüne takılan ve aynı zamanda savaşçı olduklarını yansıtan geniş deri silahlıkları ile silahlığın içinden sarkan işlemeli mendilleri kıyafetin ihtişamını artırır ve bütünlüğü sağlar. Seymen davulcularının bir ayırıcı özelliği de şaman kuşamını, takınma biçimini andırır şekilde göğüslerine taktıkları gelin başlığı tarzında gümüş zincire dizilmiş cıngıl, boncuk ve kozalar ile çeşitli boynuz, kemik, midye kabukları ve yeda taşlarından oluşan süslü takılarıdır. Şaman geleneğinin Anadolu'daki devamı olan Seymen davulcularının saçları ise yine Orta Asya şamanlarınınki gibi uzundur. Zurna çaldığı zaman davullarını havaya kaldırırlar, tokmak vurarak diz çökerler, yere yatarlar; sanki gökten ruh çağırır gibi çeşitli figürlerle sema, semah, zeybek karışımı oyunlar oynarlar. Giysileriyle, takılarıyla, uzun saçlarıyla, şamanlar ve kamlar gibi elde davul yerle gök arasında iletişim kurmayı andırır danslarıyla tarihin binlerce yıllık derinliklerinden gelen Orta Asya şaman inanç ve kültürünün Anadolu'daki en yakın uzantılarıdır Abdalan-ı Rumun (Anadolu Abdalları) devamı olan seymen davulcuları.

Seymen alayında davulcuların hemen arkasında iki Seymenden oluşan "*seymen baltacıları*" yürür. Baltacıların ayırıcı özelliği omuzlarında balta, önlerinde meşin önlük bulundurmalarıdır. Baltalar alayın disiplinini, töreyi ve hemen arkadan gelen sancağın korunmasını temsil ederken, meşin önlükler ise ahi geleneğinde en üst ahlak düzeyi olarak kabul edilen çalışmanın, işin, emeğin, alın terinin ve helal kazancın onurunu temsil eder. Seymen baltacılarının arkasında ise yine bağımsızlığı ve egemenliği temsil eden Seymen sancağını taşıyan "*sancaktar*" yer alır. Sancaktarın sağlı sollu iki yanında ise sancak muhafızı olarak görev yapan iri yapılı "*iki kolbaşı (bölükbaşı)*" bulunur. Kolbaşları teke palaların uçları yukarıda, anlık atak yapmaya hazır şekilde, büyük bir dikkatle ilerlerler. Zira yükün ağırlığı onlardadır. Kılıçlar sancağın namusunu ve müdafaasını temsil ederler.

Sancaktar ile bölükbaşlarının yanlarında aynı zamanda 10-15 yaş aralığında "*yini yitme Seymenler*" olur. Kolbaşlarına benzer şekilde ellerinde küçük "*koltuk altı*" palalarla ilerleyen yini yitme Seymenler, zıvga ya da kısa don yerine "*beyaz pileli etek*" giyerler. Seymen geleneğinin olmazsa olmazı olan, Seymen alaylarının birer maskotu işlevi gören çocuk Seymenler, diğer bir ifadeyle yini yitmeler geleneğin köklü geçmişi yanında, geleceğini, bekasını ve kuşaklararası aktarımını temsil ederler. Giydikleri etekler ise henüz çıraklık aşamasında olduklarını. Bu dizilimin arkasında ise yaveriyle birlikte *"Seymenbaşı"* yürür. Seymenbaşı verdiği komutlarla, attığı naralarla arkasından ikişerli sıra halinde ilerleyen Seymenleri yönetir, yönlendirir, alayın coşkusunu ve hamasetini artırır, meydanları inletir. Alay ağır ağır ilerlerken Seymenler "yatağan" olarak bilinen içe dönük ve tek yönlü bir Türk kılıcı olan pala kılıçları ile davul-zurna eşliğinde "sarı zeybek" ve "Seymen zeybeği" gibi meydan zeybekleri dönerler.

Mustafa Kemal Paşa'nın karşılanışı

27 Aralık 1919'da önce Ulucanlar'daki Seymenler Kahvesi'nden, ardından Hacı Bayram Camii'nden hareket eden Seymen alayı, büyük bir ihtişamla şehir içinden çıkarak, şehir merkezinden Keklikpınarı'na kadar birçok noktada bölük bölük karşılama için saf tutar. Nihayet saat üçü on geçe Keklikpınarı'nda bekleyenler uzaktan bir karartı görür. Büyük harpten kalma eski ve boyası dökülmüş otomobillerle Heyet-i Temsiliye kendilerine yaklaşmaktadır. Bu gelen umutla, sabırsızlıkla beklenen Konguru Paşasıdır. Bu gelen, Türkiye Cumhu-

riyeti'ni kuracak, bahtı kara millete güneş olacak Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Paşa'dır. Paşa ise, gördüğü kalabalık ve coşku karşısında şaşırır. Otomobilinden iner. Muazzam ve tarihte örneği az görülmüş bir tertiple, ellerinde teke palalarla bölük bölük Seymen alayını görünce büsbütün hayrette kalır. Kurtarıcının 27 Aralık 1919'da ilk karşılandığı yer, bugün Atatürk Parkı'nda 44 heykel figürüyle sembolize edilen Dikmen Keklikpınarı sırtlarıdır.

Keklikpınarı'nda, Dikmen Bağları'nda, Kızılyokuş'ta bölük bölük saf tutan Seymenler tarafından selamlanan Mustafa Kemal Kızılyokuş'un bitiminde iki büyük sancakla yüzlerce Seymenden oluşan bir bölüğün beklediği bugünkü Genel Kurmay Kavşağı'nın bulunduğu noktada yeniden otomobilinden iner ve Seymenlerle arasında geçen o meşhur diyaloğu burada gerçekleştirir. Bu meydanda bugün bir Ankara Kulübü projesi olarak Kızılcagün Anıtı yer almaktadır. Mustafa Kemal Kızılyokuş'un başlangıcından bugünkü Opera Köprüsü civarına kadar onca yol yorgunluğuna rağmen yer yer gözyaşlarını tutamayarak Seymen alayı eşliğinde yürür. O noktada bekleyen Ankaralılar ve Seymenler Atatürk'ü İngiliz ve Fransız askerlerinin bulunduğu Gar istikametine yönlendirir. Seymen alayının güzergâhı özellikle işgalci askerler tarafından karargah olarak kullanılan İstasyon ve İttihat Terakki Binalarının (1. TBMM Binası) önünden geçecek şekilde planlanmıştır. Amaç, işgalci güçlere hem "*evin gerçek sahibini*" tanıtmak, hem de O'nu lider olarak benimsemiş, bağrına basmış halkın uyanışını, kararlılığını ve dirayetini tüm dünyaya ilan etmektir.

27 Aralık 1919'da Mustafa Kemal, davullarla, zurnalarla, zeybeklerle, kurbanlarla, salalarla, dualarla Keklikpınarı'ndan alınıp, en üst seviyede sevgi seliyle, saygıyla, disiplinle, titizlikle, yol boyu selamlanarak ve her selamlayan bölüğün alaya katılımıyla yeni bir lider merasimiyle şehre girer. Kızılcagün'de binlerce yıllık geleneklerimizde yer alan bir düğün, bir toy, bir şölen gibi devlet kurma, lider seçme töreni gerçekleştirilmiştir. Büyük Önder aralarında çok sayıda kadın savaşçı, yani "Bacıerenler"in de bulunduğu Seymen alayıyla şehir merkezine, kök salacağı, bağımsızlık savaşımızı yönetteceği ve ardından yeni nesillerle yeni bir dirliği başlatacağı "*gerçek evine*" getirilir.

27 Aralık 1919'da Anadolu işgal altındayken Mustafa Kemal Paşa'nın Ankara'ya gelmesi ve görkemli karşılanışı binlerce yıllık Oğuz geleneğindeki gibidir. Son kez toplanan Seymen alayı lider olarak "Konguru Paşası"nı çoktan benimsemiş, henüz adı konulmamış bile olsa "Türkiye Cumhuriyeti"nin kuruluşunu ve merkezinin "Ankara" olacağı mesajını tüm dünyaya duyurmuştur.

İlk ve Son Sözümüz:

"Atatürk, Cumhuriyet ve Başkent Ankara Ayrılmaz Bir Bütündür"

Mustafa Kemal'in Ankara'ya gelişi ve Ankara'yı Milli Mücadele'nin merkezi ve ardından başkent olarak seçmesi bir tesadüf değil, önceden planlanmış bilinçli ve bilimsel bir tercihtir. 27 Aralık 1919'da yaşananlar ise basit bir karşılama töreninin çok ötesinde anlamlar ifade etmektir. Zira binlerce yıllık köklü "*Seymen Dizilme Töresi*" ile yeni bir liderin ve yeni bir devletin kuruluşu tüm dünyaya ilan edilmiştir. Nitekim, Mustafa Kemal Paşa ülkeyi kurtarmak için kişisel kararlılığı kitlesel direnişe dönüştürebilecek ortamı daha ilk günden başlayarak Ankara'da bulmuştur. Atatürk ile Ankaralıların kucaklaşması, ateş ile barutun buluşmasıdır.

Atatürk, Cumhuriyet ve Ankara birbirini tamamlayan bir üçgen, biri olmazsa diğerlerinin anlamını yitireceği ayrılmaz bir bütündür. Atatürk'ün kendi ifadeleriyle *"fenni"* bir seçimle bütünleşen bu üçlü Ankara'yı 27 Aralık'tan itibaren tüm dünyanın dikkatle izlediği emperyalizm karşıtı mücadelenin merkezi ve mazlum dünyanın kalbi yapmıştır. 13 Ekim'de Başkent oluşu ve özellikle 29 Ekim'de Cumhuriyet'in kalbi olmasıyla birlikte Başkent Ankara "*hars (milli kültür)*" ve "*medeniyeti*" sentezleyen yeni ve alternatif bir medeniyet projesinin laboratuvarı ve Anadolu'nun kalkınma-modernleşme mücadelesinin lokomotifi olmuştur.

İşgal altında parçalanmış bir ülkenin ve bitkin düşmüş, yokluktan yoksulluktan sıtmadan açlıktan kırılan bir milletin uyanışında ve Milli Mücadele'nin başlatı-

Mustafa Kemal'in Ankara Vilayet Konağı önünde karşılanışı. (27.12.1919)

larak sonuçlandırılmasında Mustafa Kemal gibi bilimi baş tacı yapmış, ülkesinin coğrafyası ve tarihi kadar üzerinde yaşayan insanların kök değerlerini, sosyal genetiğini ve sinir uçlarını iyi bilen, uzak görülü, zaman ve mekân ustası bir öndere sahip olmak Türk Milletinin şansıdır ve tarihin ona verdiği eşsiz bir armağandır. Ankara'mız için ise Mustafa Kemal'i karşılamak, O'nu bağrına basmak, omuzdaşı olmak, önce Kuvayı Milliye'nin kalbi, sonra da Cumhuriyet'in başkenti olmak, tarihin yazgısıdır ve büyük bir kolektif kahramanlık örneğidir. Ankaralılar, bütün Anadolu'yu kaplayan umutsuz ve karanlık günlerde, olağanüstü bir sağduyu, öngörü ve özveri ile hem Ankara'mızın hem de ülkemizin geleceğini hazırlamışlardır.

Ankara, Anadolu'nun sönmeyen bağımsızlık ve özgürlük ateşini taşıyan insanlarının kentidir. Ankara, tarih boyunca bağımsızlığın anlamını bilen ve bunun bedelini ödeyen bir kenttir. Ankara çevresi insanı için bağımsızlık ve özgürlük bir yaşam biçimidir. 11'inci yüzyıldan itibaren Oğuz-Türkmen gelenekleriyle geçmiş tarihin, inançların ve kültürel birikimin sonucunda oluşan güçlü ulusal duygular ile bağımsızlık ve özgürlük düşüncesi, Ahilik felsefesi çerçevesinde çalışma, üretim ve dayanışmayı temel alan köklü bir kent kültürü, Ankara ve Ankaralıların yaşam biçimi olmuştur. Ankara, Milli Mücadele'nin doğuşunda ve başlangıcında olayları en doğru biçimde izlemiş, gerçekleri anında görmüş ve gerekli tavrı çekinmeden koymuştur. Milli Mücadele'nin başlangıç günlerinde Ankaralılar tarihlerinden gelen güçlü bir önsezi ve inançla Mustafa Kemal'i coşkulu biçimde karşıladıkları gibi, kurtuluş savaşında ve devrimler sırasında verdikleri olağanüstü destekle, kararlılıkla, inançlı duruşla Atatürk'ün gönlünde özel bir yer kazanmışlardır. Bu değeri Mustafa Kemal "*Ankara'nın ve Ankaralıların benim gönlümde müstesna bir yeri vardır*" sözleriyle ifade etmiştir.

Bugün modern ve güçlü bir ülkede başı dik şekilde yaşıyorsak başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, O'nu bağrına basan Ankaralı ecdadımız ve tüm şehitlerimiz sayesindedir. Tarihe ant olsun ki bizler de bu güzel vatanı, onların bize açtıkları yolda, onların gösterdikleri ülküler ışığında sonsuza kadar yaşatacağız. Bu inançla Türkiye Cumhuriyeti'nin fiilen kuruluş yıl dönümü olan Kızılcagün'ün 107'nci yılında Büyük Önder Atatürk'ün, silah arkadaşlarının ve bu vatan için canını veren şehitlerimizin aziz hatırları önünde saygıyla eğiliyor, 107. Yıl dönümünde Ankaralıların ve tüm vatandaşlarımızın "*27 Aralık Kızılcagün Bayramı*"nı kutluyorum. Bu topraklarda Kızılcagün ateşi hiç sönmeyecek, Atatürk, Cumhuriyet ve Başkent Ankara sevdamız artıp eksilmeyecek.

UNESCO KARARI
27 Kasım 1978

UNESCO 1978 yılında gerçekleştirilen 20. Genel Konferansında Anma ve Kutlama Yıldönümleri programına Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Doğumunun 100. Yıl dönümünü almıştır.

UNESCO Genel Kuruluna katılan 156 ülkenin temsilcisinin oybirliği ile kabul ettiği karar, dünyanın Mustafa Kemal Atatürk'e bakışını göstermektedir.

Türkiye, Anma ve Kutlama Programına ilk kez Atatürk'ün doğumunun Yüzüncü Yılı ile katılmıştır.

UNESCO, 1981 Yılının Atatürk'ün Doğumunun Yüzüncü Yılı olarak ilan edilmesinin gerekçesini şöyle açıklamıştır:

"*Atatürk uluslararası anlayış, işbirliği ve barış yolunda çaba göstermiş üstün kişi, UNESCO'nun yetki alanlarında yenilikler gerçekleştirmiş,*

bir inkılapçı, sömürgecilik ve yayılmacılığa karşı savaşan ilk önderlerden biri,

insan haklarına saygılı, insanları ortak anlayışa ve devletleri dünya barışına teşvik eden,

bütün yaşamı boyunca insanlar arasında renk, din, ırk ayırımı gözetmeyen,

eşi olmayan devlet adamı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusudur."

ORTA DOĞU'DAKİ GELİŞMELER VE TÜRKİYE

Onur ÖYMEN
E. Diplomat
ADD Bilim Kurulu Üyesi

Uzun yıllardan beri Türkiye ne zaman Orta Doğu'da ve diğer uluslararası sorunlarda Atatürk ilkelerine ve O'nun dünya görüşüne uygun hareket ettiyse kazançlı çıkmış, ne zaman O'nun çizgisinden uzaklaştıysa zarara uğramıştır.

Son aylarda Orta Doğu'daki gelişmeler ve çatışmalar bölge ülkelerinde çok sayıda insanın hayatına mal oldu ve dünya ekonomilerini sarsacak boyutlara ulaştı. Bölgeye sınırdaş olan Türkiye'nin güvenliği ve çıkarları açısından bu gelişmeler büyük önem taşıyor. Bugün bölgedeki gelişmeleri değerlendirirken ve izlenecek politikaları kararlaştırırken Atatürk'ün Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren bölgeye ilişkin olarak benimsediği düşünceleri ve yaptıklarını özenle dikkate almak gerekiyor.

Orta Doğu'da yaşananlar sadece o bölgedeki ülkelerin iç sorunlarından kaynaklanmıyor. Büyük devletlerin bölgeye yönelik stratejik ve ekonomik hedefleri bu gelişmeleri büyük ölçüde yönlendiriyor.

Özellikle Amerika'nın öncülüğünde oluşturulan Genişletilmiş Orta Doğu Projesi'nin 21. yüzyılın başlarından itibaren bütün bölgede çatışmalara, istikrarsızlıklara ve rejim değişikliklerine yol açtığını unutmamak gerekiyor.

11 Eylül 2001 tarihinde New York'taki İkiz Kulelere ve Washington'da Pentagon'a sivil uçakları ele geçiren teröristlerin yaptığı ve yaklaşık 3000 kişinin ölümüne yol açan saldırılar Orta Doğu'da siyasi bir deprem etkisi yaptı. Amerika ve bazı müttefikleri, terör örgütlerinin yerleşmiş olduğu Afganistan'ın yanı sıra bu saldırılarda sorum-

luluğu olduğu kanıtlanamayan Irak gibi ülkelere karşı da savaş açtılar.

Eski NATO Müttefik Kuvvetler Komutanı Wesley Clark 11 Eylül 2001 saldırılarından bir süre sonra Pentagon'da ziyaret ettiği eski general arkadaşlarıyla 3 Ekim 2007'de yaptığı görüşmeyi San Francisco'daki Commonwealth Club'de yaptığı konuşmada açıklarken Pentagon'un üst makamlardan aldığı talimata göre Amerika'nın beş yılda, yedi ülkenin hükümetini devirmeyi kararlaştırdığını, bu ülkelerin Irak, Suriye, Lübnan, Libya Somali, Sudan ve İran olacağını söyledi.

Bu ülkelerin neredeyse tamamı önemli petrol rezervlerine sahibiydiler ve Amerikan karşıtı politikalar izliyorlardı. Başkan George W. Bush, 11 Eylül saldırılarından hemen sonra yaptığı bir konuşmada *"Teröre yardım veya sığınak sağlayan ülkelerin peşine düşeceğiz. Her ülkede, her bölgede her ulusun artık bir karar vermesi gerekiyor. Ya bizimlesiniz ya da teröristlerle. Bugünden itibaren teröre ev sahipliği yapmaya veya destek vermeye devam eden herhangi bir ülke, Amerika Birleşik Devletleri tarafından düşman rejim olarak değerlendirilecektir."* dedi. Amerika'nın sonraki başkanları Bush'un bu sözlerinin arkasında durdu mu? Pek söylenemez. Onların zamanında ABD, SDG adını alan PYD/YPG ve IŞİD'e karşı yerel ortak olarak nitelendirdi ve bu örgüte büyük askeri ve mali destek verdi.

7 Ekim 2023 tarihinde Hamas örgütünün İsrail'le karşı başlattığı eylemler büyük silahlı mücadeleye, saldırılara ve insani kayıplara sebep oldu. İsrail'de 1200 kişinin ölümüne ve 251 kişinin rehin alınmasına yol açtı. İsrail'in karşı saldırılarında orantısız güç kullanması sonucunda Gazze'de bugüne kadar yaklaşık 74.000 kişinin öldü ve 175.000 kişi yaralandı.

İsrail'in İran'a yönelik hava saldırılarıyla Haziran 2025'te başlayan ve Amerikan hava kuvvetlerinin desteğiyle devam eden savaş ise 12 gün sürdü ve dini lider Ali Hamaney başta olmak üzere çok sayıda sivil ve askeri yetkilinin hayatına mal oldu. Nükleer tesislere, askerî hedeflere ve başta kadınlar, çocuklar olmak üzere sivil halka büyük zarar verdi.

Ancak, asıl büyük ve çatışmalar 28 Şubat 2026'da başladı ve hala devam ediyor. İran İsrail'e ve Körfez'deki ABD üslerine füze ve dron saldırılarıyla karşılık verdi. Hürmüz Boğazı sık sık kapandı. Dünya petrol fiyatlarında büyük artış oldu. İsrail Lübnan'daki Hizbullah örgütü liderlerini öldürdü ve sivil hedeflere saldırdı.

İran'a karşı yürütülen savaşın siyasi hedefi, nükleer tesisleri tahrip etmenin ve füze gücünü kırmanın ötesinde halkın sokağa çıkmasının sağlanması ve rejimin çökmesi olarak ifade edildi.

ABD Başkanı Donald Trump, 28 Şubat 2026 tarihindeki saldırıları duyururken İran halkına şöyle seslendi: *"Evde kalın, bombalar bitince hükümetinizi ele geçirin; bu nesiller boyu tek şansınız olabilir."* İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu da operasyonun *"Cesur İran halkının kaderini kendi eline alması için koşulları yaratacağını"* ileri sürdü. Trump 1 Eylül 2026'da yine İran halkına çağrıda bulunarak *"Ayaklanın ve savaşın"* dedi.

Amerikan ve İsrail saldırılarına karşılık veren İran, Körfez ülkelerinde konuşlanmış olan ABD tesislerine füzeler ve dronlarla saldırdı. Washington Post'a göre Körfez'deki ABD üslerinde 228 yapı veya teçhizat hasar gördü. İran Kızılayı'na göre ülkede 5.535 konuta, 1.041 işyerine, 14 sağlık kuruluşuna, 65 okula saldırı oldu. Nükleer hedeflere saldırıları izleyen Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı ise İran'daki nükleer stoğun bir kısmının hâlâ yerinde olabileceğini açıkladı.

Karşılıklı saldırılar sırasında kimliği tam olarak belirlenemeyen ve Türk hava sahasına giren bazı dronlar NATO ülkelerinin Patriotları tarafından düşürüldü. Ancak Türkiye'yi savaşın içine çekmek isteyenlerin arzusu gerçekleşmedi. Buna karşılık Türkiye'nin de kendi Patriot veya benzeri savunma füzelerine sahip olması gerektiği anlaşıldı.

İran'da Amerika'nın stratejik hedefi neydi? Başkan Trump'ın Mart 2026'da Financial Times'a verdiği röportajda *"Dürüst olmak gerekirse, favori şeyim İran'daki petrolü almak."* dedi. Aynı dönemde İran petrol ihracatının yaklaşık yüzde 90'ının geçtiği Kharg Adası'nı ele geçirme seçeneğini de gündeme getirdi.

Trump Haziran 2026'da Truth Social'da yazdığı mesajda "*Bir noktada Kharg Adası'nı ve diğer petrol altyapı noktalarını alacağız ve petrol ile gaz pazarlarının tam kontrolünü üstleneceğiz,*" dedi.

Orta Doğu'da bu gelişmeler olurken Türkiye'deki ABD Büyükelçisi Tom Barrack'ın Türkiye'deki rejimin yerine Osmanlı dönemindeki milletler sistemi gibi uygulamaların daha uygun bir devlet rejimi olabileceği yolundaki açıklamaları, ulus-devlet sistemini eleştirmesi, yumuşak bir meşrutiyet sisteminden övgüyle söz etmesi, *"Lozan Antlaşması tabii Kürtlerle ilgili olan bir dizi başka aksiliğe yol açtı"* yolundaki sözleri Türkiye'de rahatsızlıklara ve güçlü tepkilere yol açtı.

Orta Doğu'da dikkat çeken gelişmelerden biri de Irak'ta 2005 yılında büyük devletlerin yönlendirmesiyle kabul edilen Anayasa oldu. Bu Anayasa, ülkenin kuzeyindeki bölgesel yönetimin devlet içinde devlet görünümü kazanmasına zemin hazırladı. O anayasaya göre bölgesel yönetim yasama, yürütme ve yargı özerkliğinin yanı sıra silahlı kuvvetleri bulundurma yetkisine sahip olacaktı.

Netanyahu da 13 Eylül 2017 tarihinde Tel Aviv'de yaptığı bir konuşmada *"Kürtlerin bağımsızlık özlemini desteklemeliyiz"* diyerek bölgenin geleceği hakkındaki hedeflerini açığa vurmuş oldu.

Kuzey Irak'taki yerel yönetim bölgesinde silahlı güç olan Peşmerge, yaklaşık 150.000 kişilik kuvvete sahip bir silahlı örgüt oldu. Şimdi, ağır silahları da eline bulunduran bir güç olarak varlığını sürdürüyor.

ABD, Kuzey Irak yerel yönetimine 2017 yılında yaklaşık 295,6 milyon dolarlık bir askeri yardım yaptı. 2024 ve 2026 yıllarında obüs ve ağır silahlar verildi.

Almanya 2014'ten itibaren Erbil'deki Kürdistan Eğitim Koordinasyon Merkezinde Peşmergelere silahlı eğitim desteği verdi. Ayrıca bazı Peşmerge subayları Almanya'da eğitim gördü. Almanya'nın verdiği silahlar arasında MILAN tanksavar sistemleri ve bazı zırhlı araçlar da bulunuyor.

Irak'ın yapısını değiştiren bu gelişmelerin yanı sıra, Netenyahu Barzani'nin düzenlediği referandumdan sonra ilan etmeyi düşündüğü bağımsız Kürt devletine açıkça destek vereceğini söyledi. Başkan Yardımcısı olduğu dönemde Biden da Barzani'ye *"sizin ve benim ömür süremiz içinde bağımsız bir Kürt devletinin kurulduğunu göreceğiz"* yolunda karşılık verdiği Kuzey Irak Yerel Yönetimi kaynaklarınca ileri sürüldü. Kuzey Irak'taki referandum 25 Eylül 2017 tarihinde yapıldı. Katılanların yüzde 92,7'si bölgede bağımsız bir Kürt devleti kurulmasına evet, %7.20'si hayır oyu verdi. Irak merkezi hükümeti, Türkiye, İran ve başka birçok ülke referandumu tanımadı. Irak Yüksek Mahkemesi referandumu anayasaya aykırı ilan etti. Ekim 2017'de Irak ordusu Kerkük başta olmak üzere tartışmalı toprakları geri aldı. Mesud Barzani 29 Ekim 2017'de görevinden istifa etti. Bağımsızlık fiilen gerçekleşmedi.

Suriye'de de önemli gelişmeler oldu. Suriye, Baas rejimi sırasında Esad'ın başkanlığı döneminde devlet güçleriyle silahlı muhalifler arasında çatışmalara sahne oldu. Esad'ın başkanlığı döneminde Şam'daki hükümet, ülkesinin topraklarının sadece yüzde 66'sını kontrol altında bulundurabiliyordu. Amerika'nın desteklediği SDG (Suriye Demokratik Güçleri) ise bu toprakların yaklaşık yüzde 25'ine hakimdi. Petrol sahalarının büyük bir bölümü de muhaliflerin elindeydi. İdlib'de HTŞ'nin kontrolündeki topraklar Suriye yüzölçümünün %3,5'u kadardı.

Ahmed eş-Şara'nın liderliğindeki HTŞ birkaç günlük çarpışmadan sonra 8 Aralık 2024 tarihinde Şam'a girerek Suriye hükümetini ele geçirdi. Baas dönemi bitti. Amerika, Avrupa ülkeleri ve Türkiye ile bölge ülkelerinin çoğu bu hükümeti tanıdı. İsrail ise bu rejim değişikliğinden sonra bile Suriye'deki bazı askeri hedefleri bombalamaya ve Golan tepelerini işgali altında tutmaya devam etti.

Libya'da 2011'de NATO'nun müdahalesiyle Kaddafi devrildi ve bazı isyancı milisler tarafından öldürüldü. Ülkenin batısında Trablusgarp'taki yönetim BM'de Libya'nın meşru hükümeti olarak tanınmaya devam ediyor. Eski General Halife Hafter ise ülkenin doğusundaki bölgeleri denetimi altında tutuyor. Ülkede birlik ve istikrar sağlanamadı.

Somali'de El Kaide bağlantılı El-Şebab örgütü hâlâ güney ve orta kesimlerde güçlü olmaya devam ediyor.

Sudan'da 2019'da Ömer el-Beşir halk ayaklanması ve yapılan darbe sonucunda düşürüldü. 2023'te Ordu ile Destek Kuvvetleri arasında iç savaş çıktı. 9 Temmuz 2011 tarihinde ülke Kuzey Sudan-Güney Sudan olarak iki ayrı devlete dönüştü. Çatışmalar hâlâ sürüyor.

7 Ağustos 2026'da Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında Mekke'de Mekke Ortak Savunma mutabakatı imzalandı. Bu anlaşmaya göre, üç ülke arasında savunma iş birliği geliştirilecek, askerî eğitim ve ortak faaliyetler artırılacak, savunma sanayii ve teknoloji alanında iş birliği yapılacak ve ortak güvenlik ve caydırıcılık kapasitesinin geliştirilmesi hedeflenecek. 7 Ağustos 2026'da Mekke'de imzalanan Mekke Ortak Savunma Antlaşması (sonradan Mekke Savunma İttifakı olarak adlandırıldı), NATO'nun 5. maddesine benzer bir kolektif savunma hükmü içeriyor.

Ortak açıklamalara göre, üç ülkeden herhangi birine yönelik silahlı saldırı, diğerlerine de yapılmış sayılacak. Amaç, kolektif caydırıcılığı güçlendirmektir.

Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, hükmün teknik olarak NATO 5. maddesiyle aynı olduğunu söyledi. Yani bir tarafa saldırı, hepsine saldırı kabul edilir. Ancak NATO'da olduğu gibi otomatik silahlı müdahale zorunluluğu yoktur; yardımın biçiminin istihbarat, lojistik, askeri istişareyle belirleneceği anlaşılıyor.

Dayanak olarak BM Şartı'nın 51. maddesindeki meşru müdafaa hakkı gösteriliyor. Yetkililer, paktın belirli bir ülkeyi hedef almadığını, NATO üyeliğine alternatif olmadığını ve bölgesel istikrarı desteklemeyi amaçladığını vurguladı.

Antlaşmanın tam metni kamuoyuna açıklanmadı. Ancak bu metin açıklanınca ve uygulamanın nasıl şekillendiği görülünce daha sağlıklı bir değerlendirme yapmak mümkün olacak.

Orta Doğu gibi yüz yılı aşkın zamandan beri sorunlarla dolu olan bu bölgeye yönelik olarak Atatürk'ün bakış açısı ve yaklaşımı neydi?

Atatürk'ün dış politika alanındaki temel görüşü *"yurtta sulh, cihanda sulh"* ilkesinden kaynaklanıyor. Orta Doğu'ya bakışını da bu çerçevede değerlendirmek lazım. Atatürk, özü itibariyle milli sınırlar içinde bağımsız yaşamak, komşularla eşitlik ve iç işlere karışmamak ilkelerini savunmakta, bölge ülkeleriyle ilişkileri egemen devletler arası barış ve güvenlik esaslarına dayandırmakta, Panislamizm ile Panturanizm cereyanlarına karşı çıkmaktaydı.

Atatürk *'komşunun toprağı istenmez, kendi toprağından da vazgeçilmez'* görüşünü savunuyor, bu çerçevede. Türkiye'nin hiç kimsenin toprağında gözü yoktur, ama ülkemizin topraklarında gözü olanlarla da sonuna kadar mücadele ederiz diyordu.

Atatürk Kurtuluş Savaşı döneminde ortak düşmanı emperyalizm olarak görüyor, Anadolu mücadelesini *"yalnız Türkiye'nin değil, bütün Şark'ın davası"* sayıyordu. *"Türkiye'nin bugünkü mücadelesi yalnız kendi nam ve hesabına olsaydı belki daha kısa, daha az kanlı olur ve daha çabuk bitebilirdi. Türkiye azim ve mühim bir gayret sarf ediyor. Çünkü müdafaa ettiği dava bütün 'Mazlum Milletler'in, bütün Doğu'nun davasıdır ve bunu sona erdirinceye kadar Türkiye kendisiyle beraber olan Doğu milletlerinin beraber yürüyeceğinden emindir."* diyordu.

Atatürk Musul meselesi Milletler Cemiyeti'nin kararıyla çözüldükten sonra silah kullanarak Musul'u ele geçirme yaklaşımını benimsemedi. Türkiye, buna karşılık Irak'la 1926 yılında yaptığı Ankara antlaşmasıyla Musul'un petrol gelirlerinin yüzde 10'unun 25 yıl süreyle kendisine verilmesini sağladı.

Atatürk Hatay meselesini savaşmadan, diplomasiyle çözdü. 8 Temmuz 1937 tarihinde Türkiye, İran, Irak, Afganistan arasında imzalanan Sadabat Paktı, iç işlerine karışmama, sınırlara saygı, saldırmazlık, ortak çıkarlarda danışma, birbirinin rejimini yıkmayı amaçlayan çete ve örgütlerin sınır bölgelerinde barındırılmaması ilkelerini kabul ediyor. Amaç doğu sınırını güvenceye almak, Tevfik Rüştü Aras'ın ifadesiyle, Balkanlar'dan Orta Asya'ya uzanan bir dostluk kuşağı düşünülüyor. Türkiye bu ülkelere çağdaş ve modern devlet örneği olmak istiyor. O ülkeler istikrarlı ulus-devletler olursa Türkiye de rahat eder düşüncesini taşıyor. Türkiye'yi ziyaret eden İran Şahı'yla yakın dostluk ilişkileri kuruluyor.

İşte Orta Doğu'da bugün yaşanan sorunları değerlendirirken Atatürk'ün bu görüşlerini ve Türkiye'ye sağladığı kazanımları da önemle dikkate almak gerekiyor. Uzun yıllardan beri Türkiye ne zaman Orta Doğu'da ve diğer uluslararası sorunlarda Atatürk ilkelerine ve O'nun dünya görüşüne uygun hareket ettiyse kazançlı çıkmış, ne zaman O'nun çizgisinden uzaklaştıysa zarara uğramıştır. Bu nedenle O'nun ışıklı yolundan gitmek bugün de ülkemizin çıkarlarını savunmanın en doğru yolu olmaya devam ediyor.

KARDELENLER VE CUMHURİYET

Mahfi EĞİLMEZ
İktisatçı, Yazar

Bugün file önünde dünyanın en güçlü takımlarıyla mücadele eden Kadın Milli Voleybol Takımımız, aslında yüz yıl önce atılan kurumsal temellerin üzerinde yükseliyor.

Bazen bir spor başarısı, spordan çok daha fazlasını anlatır. Çünkü spor, toplumların aynasıdır. O aynada yalnızca fiziksel performansı değil, eğitim sistemini, kültürel dönüşümü, kurumların niteliğini ve tarih boyunca biriktirilmiş toplumsal sermayeyi de görürüz.

Türkiye Kadın Milli Voleybol Takımı'nın son yıllardaki başarısı da böyledir.

Bu başarıyı yalnızca iyi antrenörlere, yetenekli sporculara ya da modern tesislere bağlamak eksik bir değerlendirme olur. Bunlar elbette gereklidir fakat yeterli değildir. Asıl soru şudur:

Böyle bir takımın ortaya çıkmasını mümkün kılan toplumsal zemin nasıl oluştu?

Bu sorunun yanıtı bizi yüz yıl geriye götürür.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında yapılan devrimler çoğu zaman tek tek değerlendirilir: eğitim birliği, hukuk reformu, kadınlara tanınan haklar, laiklik, çağdaş eğitim, karma yaşam vb. Oysa bunların her biri tek başına değil, birbirini tamamlayan büyük bir dönüşümün parçalarıydı. Amaç yalnızca yeni bir devlet kurmak değil, yeni bir toplum oluşturmaktı.

Kadının kamusal hayata katılamadığı bir toplumun ekonomik gelişmesi de sınırlı kalır. Eğitimin dinsel ve bilimsel olmak üzere iki ayrı kulvarda yürüdüğü bir ülkede ortak akıl üretmek zorlaşır. Hukukun kişilere göre değiştiği yerde liyakat gelişmez. Spor ise bütün bu eksiklerin en görünür sonuçlarından biridir.

Bugün file önünde dünyanın en güçlü takımlarıyla mücadele eden Kadın Milli Voleybol Takımımız, aslında yüz yıl önce atılan kurumsal temellerin üzerinde yükseliyor.

Milletler Ligi Şampiyonu, 26 Temmuz 2026

Laiklik çoğu zaman yalnızca din-devlet ilişkisi üzerinden tartışılır. Oysa ekonomik ve toplumsal açıdan bakıldığında laiklik, karar alma süreçlerinin dogmalardan değil, akıldan ve bilimden beslenmesini sağlayan kurumsal ilkedir. Bilimsel eğitim ancak laik bir zeminde sürdürülebilir. Bilimsel eğitim olmadan spor biliminden teknolojiye, tıptan ekonomiye kadar hiçbir alanda sürdürülebilir başarı üretilemez.

Dolayısıyla bugün bir voleybol maçındaki blok yüksekliği ile bir laboratuvardaki araştırma arasında görünmeyen ama güçlü bir bağ vardır. Her ikisinin ortak paydası özgür düşünceyi mümkün kılan eğitim sistemidir.

Belki de bu yüzden kardelen, bu öyküyü anlatmak için en doğru simgelerden biridir. Karların arasından çıkar. Toprağın en sert olduğu zamanda filiz verir. Çevresindeki koşulların uygun olmasını beklemez; uygun olmayan koşulları aşarak var olur. Adeta doğanın bütün zorluklarına meydan okur.

Cumhuriyet'in sağladığı eğitim ve fırsat eşitliği içinde yetişen pek çok kadın da kardelenler gibi elverişsiz koşullara karşın başarıya ulaştı. Zaman zaman toplumsal baskılarla, önyargılarla, eşitsizliklerle karşılaştılar. Tıpkı kardelenler gibi bu engel-

Avrupa Şampiyonu, 6 Eylül 2026

lere meydan okudular. Eğitimle, emekle ve kararlılıkla yükseldiler. Her başarı, arkadan gelen binlerce genç kıza "*Ben de yapabilirim!*" duygusunu taşıdı.

Bu nedenle milli takımın kazandığı her sayı spor alanıyla sınırlı kalmıyor. Aynı zamanda kız çocuklarının eğitimine, kadınların çalışma yaşamına katılımına ve Cumhuriyet'in fırsat eşitliği idealine de yazılıyor.

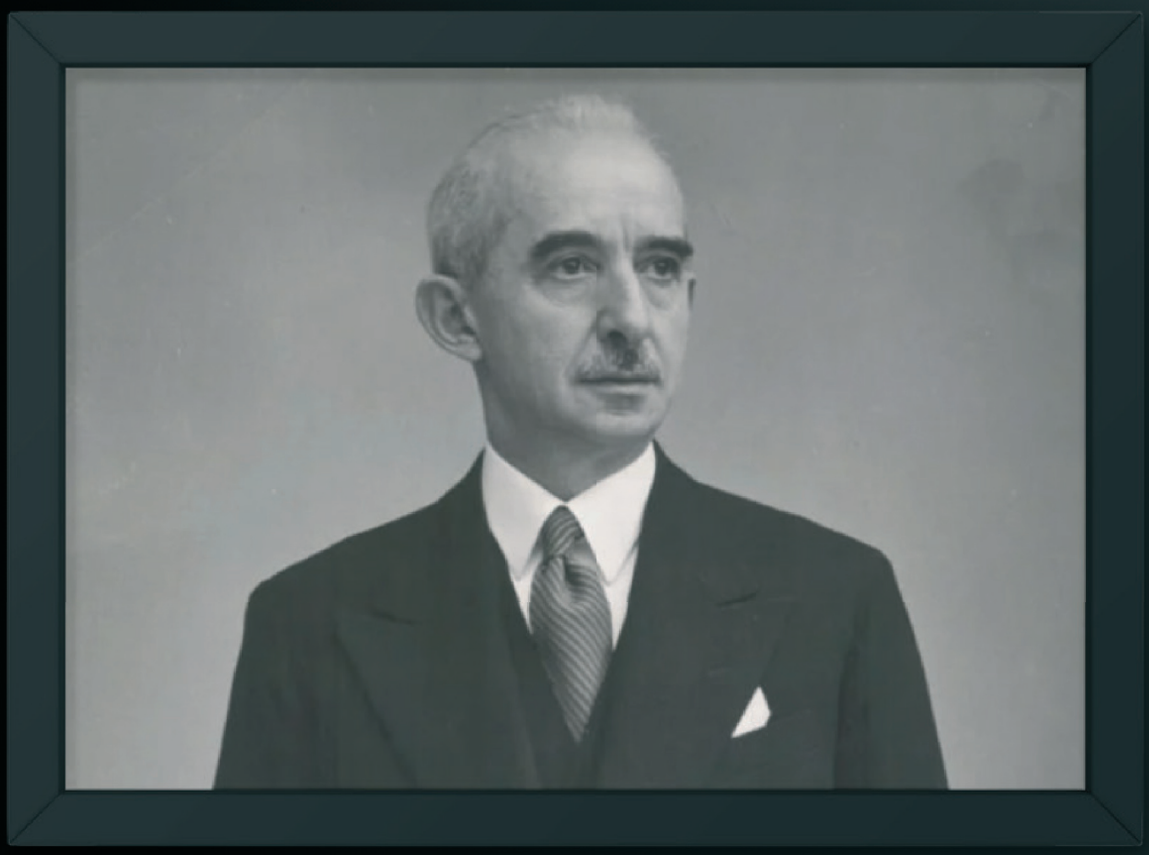
Bir milli takım, aslında görünmeyen milyonların ürünüdür. O takımın içinde öğretmen vardır. Cumhuriyet okulları vardır. Antrenörler vardır. Aileler vardır. Bilim vardır. Ve en önemlisi, kız çocuklarının hayallerini meşru gören bir toplumsal anlayış vardır.

Belki de bu yüzden file üzerindeki her sayı, yalnızca bir spor başarısını değil, Cumhuriyet'in getirdiği toplumsal birikimi de temsil ediyor.

A Milli Kadın Voleybol Takımı kaptanı Eda Erdem:

"Biz bugün sadece bir şampiyonluk kazanmadık. Biz Cumhuriyet'in bize açtığı yolda Türk kadınlarının neler başarabileceğini bir kez daha gösterdik. Türk kadını her zaman hayal etmeye mücadele etmeye ve kazanmaya devam edecek."

İsmet İnönü

(24 Eylül 1884 - 25 Aralık 1973)

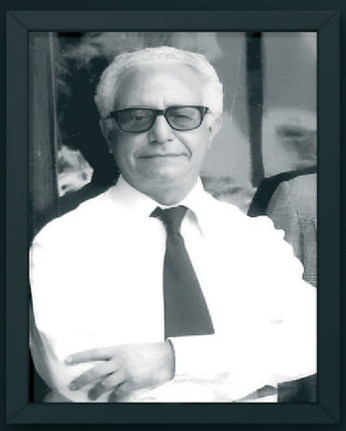
Kurtuluş Savaşımızın Batı Cephesi Komutanı,
Lozan Barış Antlaşmasının Baş Temsilcisi,
Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Başbakanı
ve 2. Cumhurbaşkanı **İsmet İnönü**'yü

Sonsuzluğa uğurlanışının 53. yılında Saygıyla, özlemle anıyoruz...

Cumhuriyet'e Can Verenlere

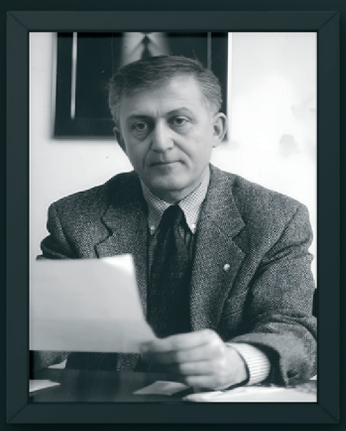
Öğretmen Asteğmen KUBİLAY
(1906 - 23 Aralık 1930)

Prof. Dr. Cavit Orhan TÜTENGİL
(1921 - 07 Aralık 1979)

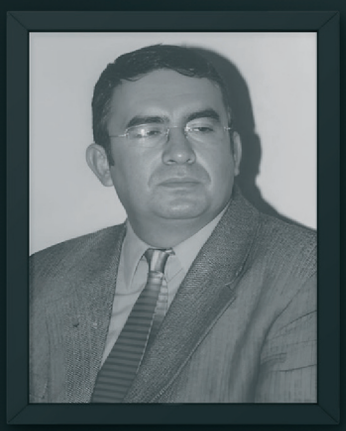
Doç. Dr. Bahriye ÜÇOK
(10 Mayıs 1919 - 6 Ekim 1990)

Prof. Dr. Ahmet Taner KIŞLALI
(10 Temmuz 1939 - 21 Ekim 1999)

Şükrü DEMİRKÜREK
(1938 - 12 Kasım 1999)

Doç. Dr. Necip HABLEMİTOĞOLU
(28 Kasım 1954 - 18 Aralık 2002)

saygıyla...

KUVÂYİ MİLLİYE DESTANI
DÖRDÜNCÜ BAP

NURETTİN EŞFAK'IN BİR MEKTUBU Ve BİR ŞİİRİ

Kardeşim,

sana bu mektubu Ankara'da Kuyulu kahvede yazıyorum.

Hep aynı Anadolu havalarını çalıyor gramofon kocaman bir boru çiçeğine benzeyen ağzıyla,

Dışarda yağmur...

Mektepten istifa ettim.

Cepheye gidiyorum ihtiyat zabitliğiyle.

Çocuklarımıza Türkçe okutmak,

öğretmek, sevdirmek onlara
dünyanın en diri, en taze dillerinden birini,
kendi dillerini,
güzel şey,
büyük şey.

Fakat bu dilin insanları için çakmak çalmak cehpede
daha büyük
daha güzel.

Biliyorum:

iş bölümünden
bahsedeceksin.

Fakat, Ankara'da çocuklara ders vermek,

bozkırda ateş hattına girmek
haksız ve hazin
bir iş bölümü.

Öyle günlerde yaşıyoruz ki

ben bir iş yapabildim diyebilmek için:

hep alnının ortasında duyacaksın ölümü.

Bak, tam sana bunları yazarken

asker geçiyor sokaktan;

yağmurda harap postallarının meşinini ıslatarak

Meclis'in önüne doğru iniyorlar,
İstasyona gidecekler.

Ve türkü söylerken, her nedense her zaman yaptığı gibi,
sesini incelterek marş okuyor genç Türk köylüsü:
"Ankara'nın taşına bak,
gözlerimin yaşına bak..."

Yüzleri mühim, dalgın ve yorgun.

Tıraşları uzamış biraz.

Elleri büyük ve esmer.

Elâ gözlüler, kara gözlüler, mavi gözlüler.

Yine birdenbire Yunus Emre geldi aklıma.

Başka türlü anlıyorum ben Yunus'u:

Bence onda bütün bir devir dile gelmiş Türk köylüsü:
öte dünyaya dair değil,
bu dünyaya dair kaygılarıyla...

Bir şiir yazdım,

garip bir şiir,

"Türk Köylüsü" diye.

Bir tuhaf mı oluyor böyle günlerde şiir yazmak?

Her ne hâl ise, hoşça kal, gözlerinden öperim.
Kardeşin
Nurettin Eşfak

TÜRK KÖYLÜSÜ

Topraktan öğrenip

kitapsız bilendir.

Hoca Nasreddin gibi ağlayan
Bayburtlu Zihni gibi gülendir.

Ferhad'dır
Kerem'dir
ve Keloğlan'dır.

Yol görünür onun garip serine,

analar, babalar umudu keser,

kahbe felek ona eder oyunu.

Çarşambayı sel alır,

bir yâr sever

el alır,

kanadı kırılır

çöllerde kalır,

ölmeden mezara koyarlar onu.

O, "Yûnusû biçâredir

Baştan ayağa yâredir",

ağu içer su yerine.

Fakat bir kerre bir derd anlayan düşmeyegörsün önlerine

ve bir kerre vakterişip
"-Gayrık yeter!..."
demesinler.

Bunu bir dediler mi,

"İsrâfil sûrunu urur,

mahlûkat yerinden
durur",

toprağın nabzı başlar
onun nabızlarında atmağa.

Ne kendi nefsini korur,
ne düşmanı kayırır,

"Dağları yırtıp ayırır,

kayaları kesip yol eyler âbıhayat akıtmağa..."

Nâzım Hikmet RAN

Okuyalım...

KADROCULARDA TOPLUMSAL OLAYLARA BAKIŞ VE DEVLETÇİLİK-PLANLAMA İLİŞKİSİ

Serdar Şahinkaya bir kuyumcu titizliği ile Cumhuriyetin kuruluşuna, kuruluş felsefesine ilişkin yazdığı kitaplar serisine bir yenisini ekledi: "Kadrocularda Toplumsal Olaylara Bakış ve Devletçilik-Planlama İlişkisi"

Serdar Şahinkaya, Ocak 1932-Ocak 1935 yılları arasında aylık olarak yayınlanan Kadro Dergisindeki tüm makale ve tartışmaları inceleyip bize Kurtuluşun ve Kuruluşun ideolojik çerçeve arayışlarını sunuyor.

Meriç Köyatası

1930'lar Türkiyesi'nde, dünya ekonomisinin büyük buhranla sarsıldığı ve yeni arayışların hız kazandığı dönemde yayınlanan Kadro dergisi, Cumhuriyet'in iktisadi ve ideolojik muhtemel yönelimlerini tartışmaya açan en özgün platformlardan biri oldu.

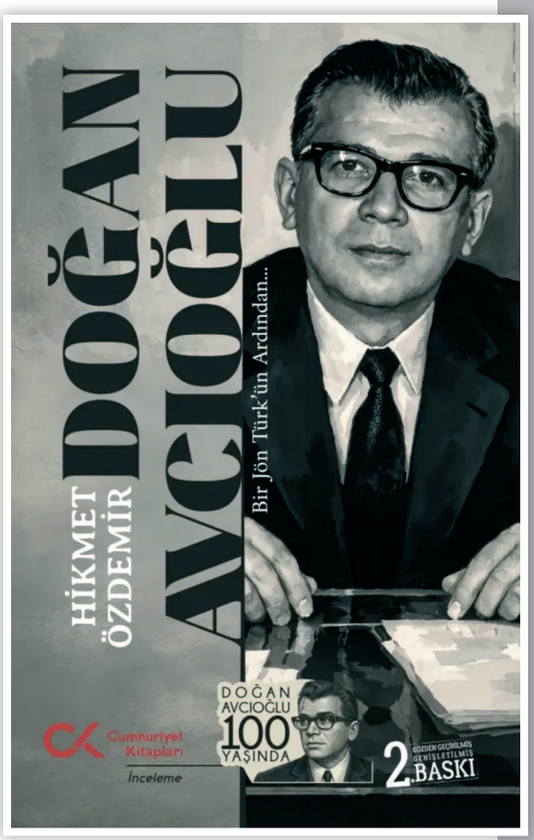
Serdar Şahinkaya, bu çalışmasında Kadro hareketini yalnızca tarihsel bir olgu olarak değil, aynı zamanda sistemli bir düşünce inşası olarak ele alıyor; 36 sayı boyunca dergi sayfalarına yayılan tartışmaları devletçilik ve planlama ekseninde çözümleyerek bütünlüklü bir çerçeve sunuyor.

Kadrocular, Türk Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın dünya tarihi içindeki müstesna rolüne özel önem atfedip bağımsız ve özgün iktisat politikalarını yaratma görevinin de Türkiye'ye ait olması gerektiği tespitinde bulunmuşlardır. Kadrocuların düşüncelerinde devletçilik, salt iktisadi bir kavram değildir. İktisadi gelişmeyi sağlayacak olan politika demetlerinde hâkim unsurun "millet menfaati", politikaların niteliğinin de "üniversalist" olması gerektiğini belirten Kadrocular, politikalarının nirengi noktasını da "plan" ve "planlama" olarak belirtiyorlardı.

Tanıtım Bülteni

Okuyalım...

DOĞAN AVCIOĞLU
Bir Jön Türk'ün Ardından...

Doğan Avcıoğlu'nun daha önce çeşitli tarihlerde basılan makalelerinin derlendiği ve 1980 yılı başında basılmış olan "Devrim ve 'Demokrasi'" üzerine adlı kitabında vardığı son hüküm şudur:

"Bir nokta kesindir: Sivil-asker her çeşit cuntacılık ya da bir zamanların moda deyimiyle, 'tepeden inmecilik', çözüm değildir. Halk kesimlerinin örgütlü gücüne dayanmadan, devrimci atılımlar başarılamaz. Oysa bu güçler örgütsüzdür. Ülkemiz, 'gemi yürüsün, istim arkadan gelsin' deyişini hatırlatan bir terslik görüntüsü içindedir."

Bizden Haberler

BAKIRKÖY BELEDİYE BAŞKANI DR. AYŞEGÜL OVALIOĞLU'NA ZİYARET

Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt, Bakırköy Şube Başkanımız Erdal Çekem ve yönetimi ile birlikte Bakırköy Belediye Başkanı Dr. Ayşegül Özdemir Ovalıoğlu'nu ziyaret etti. (15 Temmuz 2026)

GENEL MERKEZİMİZİN BALIKESİR PROGRAMI

22 Temmuz Çarşamba

10.00 - Dayanışma kahvaltısı

12.30 - Atatürk Anıtı çelenk sunumu

13.30 - Balıkesir Valisi İsmail Ustaoğlu ziyareti

14.15 - Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Akın ziyareti

15.00 - Balıkesir Şube Kız Apart-Pansiyon inşaatı ziyareti

18.00 - "Yeniden Atatürk Cumhuriyeti" konferansı

Konuşmacı: Mustafa Hüsnü Bozkurt - Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Başkanı

Yer: Salih Tozan Kültür ve Sanat Merkezi – Balıkesir

23 Temmuz Perşembe

13.30 - Bandırma Belediye Başkanı Dursun Mirza ziyareti

14.30 - Balıkesir il eşgüdüm toplantısı

Yer: Bandırma Belediyesi Toplantı Salonu

16.00 - Dernek üyeleri ile sohbet

18.00 - *"Yeniden Atatürk Cumhuriyeti"* konferansı

Konuşmacı: Mustafa Hüsnü Bozkurt - Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Başkanı

Yer: Barış Manço Kültür Merkezi

24 Temmuz Cuma

13.30 - Ayvalık Atatürk Anıtı çelenk sunumu

Yer: Cumhuriyet Meydanı Ayvalık

14.15 - Ayvalık Kaymakamı Hasan Yaman ziyareti

15.00 - Ayvalık Belediye Başkanı Mesut Ergin ziyareti

16.00 - Üyeler ile buluşma

Yer: Ayvalık Şube

18.00 - *"Yeniden Atatürk Cumhuriyeti"* konferansı

Konuşmacı: Mustafa Hüsnü Bozkurt - Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Başkanı

Yer: Kırlangıç Sabunhane – Ayvalık

GENEL MERKEZİMİZİN ÇANAKKALE PROGRAMI

25 Temmuz Cumartesi

12.00 - Temmuz ayı GYK Toplantısı

Yer: Barbaros Mahallesi Hacı Mustafa Bey Caddesi No:3 Belediye Çalışanları Sosyal Tesisleri Merkez / Çanakkale

13.15 - Şubelerle öğle yemeği

Yer: Barbaros Mahallesi Hacı Mustafa Bey Caddesi No:3 Belediye Çalışanları Sosyal Tesisleri Merkez / Çanakkale

14.00 - Trakya ve Çanakkale Şubeler Bölge Toplantısı

Yer: Barbaros Mahallesi Hacı Mustafa Bey Caddesi No:3 Belediye Çalışanları Sosyal Tesisleri Merkez / Çanakkale

16.30 - *"Yeniden Atatürk Cumhuriyeti"* konferansı

Konuşmacı: Mustafa Hüsnü Bozkurt - Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Başkanı

Yer: Barbaros Mahallesi Hacı Mustafa Bey Caddesi No:3 Belediye Çalışanları Sosyal Tesisleri Merkez / Çanakkale

18.00 - Çanakkale Belediye Başkanı Sayın Muharrem Erkek ziyareti

19.30 - Dayanışma Yemeği

Yer: Kordon - Şehir Kulübü

GENEL BAŞKANIMIZ KONYA ŞUBEMİZDE ÜYELERİMİZLE BULUŞTU

Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt, Konya Şubemizde üyelerimizle buluştu. (1 Ağustos 2026)

ORTA KARADENİZ BÖLGE SORUMLUMUZ VE AMASYA ŞUBEMİZİN GENEL MERKEZİMİZE ZİYARETİ

Orta Karadeniz Bölge Sorumlumuz Cihan Sancak ile Amasya Şube Başkanımız Şahin Atılgan Genel Merkezimizi ziyaret ederek Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt ve GYK Üyelerimiz ile görüştü. (4 Ağustos 2026)

ER GAZİLERE VE ŞEHİT YAKINLARINA GÜVENPARK'TA ZİYARET

Türkiye'nin 81 ilinden Ankara'ya gelen er şehit aileleri ve er gazilerin "eşit özlük hakları" talebiyle Güvenpark'ta sürdürdükleri eylemlerine, Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt destek ziyaretinde bulundu. (6 Ağustos 2026)

KIRŞEHİR CEZAEVİNDE HÜSEYİN CAN GÜNER'E ZİYARET

Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt, GYK Üyelerimiz ile Kırşehir ve Mucur Şube Başkanlarımızla gittikleri Kırşehir cezaevinde, Çankaya Belediye Başkanı Hüseyin Can Güner'i ziyaret etti. (13 Ağustos 2026)

ER GAZİLERE VE ŞEHİT YAKINLARINA KURTULUŞ PARKI'NDA ZİYARET

Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt ve GYK üyelerimiz, Ankara Kurtuluş Parkı'nda abluka altında tutulan Er Şehit Aileleri ve Gazilerimizi ziyaret ederek Dernek Başkanı Erdem Çerçioğlu ile görüştü, desteğimizi sundu. Er Şehit Aileleri ve Gazilerimizin yanındayız! (24 Ağustos 2026)

GELENEKSEL KOCATEPE YENİDEN ATATÜRK CUMHURİYETİ GENÇLİK KAMPINI DÜZENLEDİK

Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Merkezi olarak 24-25-26 Ağustos 2025 tarihlerinde düzenlediğimiz "Geleneksel Kocatepe Yeniden Atatürk Cumhuriyeti Gençlik Kampı"nda ülkemizin dört bir yanından gelen Atatürk Gençleri ile buluştuk, Büyük Atatürk'ü, Kuvayı Milliye kahramanlarımızı, aziz şehit ve gazilerimizi saygıyla andık.

Yeniden Atatürk Cumhuriyeti'ne ulaşma azim ve kararlılığımızla Kocatepe'den bir kez daha haykırıyoruz:

MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLERİYİZ!

BİRLEŞİK KAMU-İŞ'İN GENEL MERKEZİMİZE ZİYARETİ

Birleşik Kamu İş Konfederasyonu Yönetim Kurulu üyeleri Hasan Kütük ve Sadık Doğrul, Genel Merkezimizi ziyaret ederek Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt ve GYK Üyelerimizle görüştü. (27 Ağustos 2026)

ÇORLU, BABAESKİ, LÜLEBURGAZ ŞUBELERİMİZİN GENEL MERKEZİMİZE ZİYARETİ

Çorlu, Babaeski, Lüleburgaz şubelerimiz başkan ve üyeleriyle Genel Merkezimizi ziyaret ederek Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt ve GYK Üyelerimizle görüştü. (27 Ağustos 2026)

MAMAK BELEDİYE BAŞKANI VELİ GÜNDÜZ ŞAHİN'İN GENEL MERKEZİMİZE ZİYARETİ

Mamak Belediye Başkanı Veli Gündüz Şahin ve danışmanı Muzaffer Sarıhan ile birlikte Genel Merkezimize iade-i ziyarette bulunup Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt ve GYK Üyelerimizle görüştü. (27 Ağustos 2026)

ZAFER BAYRAMI'MIZI ANITKABİR'DE RESMİ TÖRENLE KUTLADIK

Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt başkanlığında GYK Üyelerimiz, Şube Başkanlarımız ve üyelerimizden oluşan heyetimiz 30 Ağustos Zafer Bayramı'mızı Anıtkabir'de resmi törenle kutladı. Kurtarıcımız ve Kurucumuz Büyük Atatürk'e saygılarımızı sundu. Genel Başkanımız Şeref Defteri'ni imzaladı ve heyetimiz 2. Cumhurbaşkanımız İsmet İnönü'yü ziyaret etti.

ANITKABİR ŞEREF DEFTERİ YAZIMIZ

Büyük Atatürk

Dehanız ve dirayetli komutanlığınızla kazanılan büyük zafer ile vatanımızı bağımsızlığa, milletimizi özgürlüğe kavuşturduğunuz kutlu günün 104. yıl dönümünde huzurunuzdayız.

19 Mayıs 1919'da Samsun'dan başlattığınız Kurtuluş Savaşı; milletimizin önderliğinizde kadını, erkeği ve çocuğuyla verdiği topyekûn mücadele ile 3 yıl 3 ay 12 gün sonra zaferle taçlanıyor, izleyen 10 günde de İzmir'e ulaşan Türk Ordusu ezelden beri hür yaşamış Türk Ulusunun şanlı adını tarihte altın harflerle yazdırıyordu.

İşgalci yedi düveli hain işbirlikçileri ile birlikte denize döken bu büyük zaferle emperyalistlerin çizdiği harita da, Osmanlı'ya kabul ettirdikleri esaret ve zillet belgesi Sevr Antlaşması da tarihin çöplüğüne atılıyor, Lozan'ın ve tam bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'nin yolu açılıyordu.

30 Ağustos zaferimizin 104. yıl dönümünde de Atatürkçü Düşünce Derneği; Kemalizm'in namus sesini bir sis çanı gibi yurdumuz semalarına asarak milletimizle birlikte yeniden Atatürk Cumhuriyeti'ne ulaşmak için var gücüyle çalışacaktır.

Söz veriyoruz.

SIHHİYE ZAFER ANITI'NA ÇELENK SUNDUK

Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Merkezi olarak düzenlediğimiz törenle 30 Ağustos Zafer Bayramı'mızı Genel Sekterimiz Durur Gök başkanlığında, GYK Üyelerimiz ile Çankaya Şube Başkanımız ile yönetimi ve üyelerimiz, demokratik kitle örgütleri ve siyasi parti temsilcilerinin katılımıyla Sıhhiye Zafer Anıtı'nda Büyük Atatürk ve aziz şehitlerimize saygılarımızı ve minnet duygularımızı sunarak kutladık. (30 Ağustos 2026)

GENEL MERKEZİMİZİN SİVAS PROGRAMI

3 Eylül Perşembe

18.00- *"Yeniden Atatürk Cumhuriyeti"* konferansı

Konuşmacı: Mustafa Hüsnü Bozkurt-Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Başkanı

Yer: Fidan Yazıcıoğlu Kültür Merkezi- Sivas

4 Eylül Cuma

13.15- Atatürk Anıtına çelenk sunumu ve Sivas kongre Müzesi gezisi

14.00- Doğu Anadolu Bölge Toplantısı

Yer: 346 Restoran VİP Salon Öğretmenler Millet Bahçesi Merkez-Sivas

ŞİŞLİ ŞUBEMİZİN YENİ HİZMET BİNASININ AÇILIŞI

Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt, İstanbul Bölge Sorumlumuz Önder Polatoğlu, şube başkanlarımız ve değerli üyelerimizle birlikte Şişli Şubemizin yeni hizmet binasını açtı. (13 Eylül 2026)

DİVRİĞİ KÜLTÜR DERNEĞİ'NİN 39. GELENEKSEL PİLAV VE KÜLTÜR ŞENLİĞİ'NE KATILDIK

Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt, İstanbul Bölge Sorumlumuz Önder Polatoğlu, şube başkanlarımız ve değerli üyelerimizle birlikte Divriği Kültür Derneği'nin 39. Geleneksel Pilav ve Kültür Şenliği'ne katıldık. (13 Eylül 2026)

NASUH MAHRUKİ'NİN DURUŞMASINA KATILDIK

Genel Başkanımız Mustafa Hüsnü Bozkurt ve İstanbul Şubelerimiz Başkanları ile yönetimleri, Genel Yönetim Kurulu Üyemiz, yol arkadaşımız Nasuh Mahruki'nin Bakırköy 57. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmasını izledi. (16 Eylül 2026)

GENEL MERKEZİMİZİN BURSA PROGRAMI

26 Eylül Cumartesi

12.00- Eylül ayı Genel Yönetim Kurulu Toplantısı

Yer: Bursa Akademik Odalar Birliği – MMO Fikri Düşünceli Salonu

13.30- Basın Toplantısı

Yer: Bursa Akademik Odalar Birliği – MMO Remzi Erişler Salonu

14.30- Marmara Bölge Toplantısı

Yer: Bursa Akademik Odalar Birliği - MMO Remzi Erişler Salonu

18.30- *"Yeniden Atatürk Cumhuriyeti"* konferansı

Konuşmacı: Mustafa Hüsnü Bozkurt-Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Başkanı

Yer: Ataevler Basın Kültür Sarayı

27 Eylül Pazar

10.30- Bursa Yardım Gönüllüleri ve Türk Anneler Derneği Bursa Şubesinin düzenlediği "Cumhuriyeti Karşılarken" açılış kahvaltısı

Konuk Konuşmacı: Mustafa Hüsnü Bozkurt-Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Başkanı

Yer: Hotel Gold Majesty – Lefkoşa Caddesi No: 44 Nilüfer- Bursa